

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

59. årgang

14. april 2016

Indhold

I *Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser*

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 514. plenarforsamling den 17. og 18. februar 2016

2016/C 133/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs resolution til støtte for Schengenaftalen — Fri bevægelighed, støt Schengen	1
---------------	--	---

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

EØSU's 514. plenarforsamling den 17. og 18. februar 2016

2016/C 133/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's fremtidige dagsorden for byerne set fra et civilsamfundsperspektiv (sonderende udtalelse på anmodning af det nederlandske rådsformandskab)	3
---------------	---	---

2016/C 133/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om bekæmpelse af fattigdom (sonderende udtalelse)	9
---------------	--	---

Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU's 514. plenarforsamling den 17. og 18. februar 2016

2016/C 133/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Handlingsplan for etablering af en kapitalmarkedsunion [COM(2015) 468 final]	17
---------------	--	----

2016/C 133/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF om det fælles merværdiafgiftssystem for så vidt angår varigheden af forpligtelsen til at overholde et minimumsniveau for normalsatsen [COM(2015) 646 final — 2015/0296 (CNS)] .	23
2016/C 133/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen — Mod en integreret strategisk energiteknologiplan (SET): Hurtigere omstilling af Europas energisystem [C(2015) 6317 final]	25
2016/C 133/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's udvidelsesstrategi [COM(2015) 611 final]	31
2016/C 133/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om årlig vækstundersøgelse 2016 [COM (2015) 690 final] og Udkast til fælles rapport om beskæftigelsen — Ledsagedokument til meddelelse fra Kommissionen om den årlige vækstundersøgelse 2016 [COM(2015) 700 final]	37

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

BESLUTNINGER OG RESOLUTIONER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 514. PLENARFORSAMLING DEN 17. OG 18. FEBRUAR 2016

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs resolution til støtte for Schengenaftalen**Fri bevægelighed, støt Schengen**

(2016/C 133/01)

Fri bevægelighed er et af de mest konkrete resultater af den europæiske integration. Schengenaftalen, som gør det muligt for personer at rejse frit mellem lande i forbindelse med arbejde, studier og fritid, og som fjerner de fysiske forhindringer for varers og tjenesteydelsers bevægelse, udgør en hjørnesten i det indre marked, som repræsenterer 2 800 mia. EUR i handelsvolumen, 1,7 mio. grænsearbejdere, der passerer de indre grænser, og 57 mio. grænseoverskridende vejtransportbevægelser på årsbasis. Afskaffelsen af kontrollen ved de indre grænser har spillet en væsentlig rolle med hensyn til at nedbryde barrierer, bringe folk tættere på hinanden og fremme EU's økonomi. Flere generationer af europæere har haft glæde af Schengen, mens de er vokset op, uden at de egentlig har været bevidste om det. Genindførelse af kontrol ved de indre grænser vurderes til at ville koste 100 mia. EUR, hvilket svarer til 0,8 % af BNP. Det ville gøre os alle fattigere — både kulturelt, socialt og økonomisk.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder uden forbehold de principper, som førte de medlemsstater, som underskrev 1985-aftalen, til at anerkende, »at den stadig snævrere sammenslutning mellem folkene i De Europæiske Fællesskaber skal tilkendegives gennem fri passage af indre grænser for medlemsstaternes statsborgere samt fri bevægelighed for varer og serviceydelser ved indre grænser«, og erklære, at »solidariteten landene imellem ønskes styrket gennem ophævelse af hindringer for den fri bevægelighed ved de fælles grænser (...)«. Sigtet med denne aftale var en sammenslutning af folkene og solidaritet mellem folkene. Antaster man disse principper, retter man derfor, ud over de frygtelige økonomiske konsekvenser, som det ville have, et slag mod solidariteten og mod selve Unionen, som kan vise sig at være fatalt.

Udvalget bifalder ligeledes uden forbehold det princip, som førte de medlemsstater, som underskrev traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde til at fastslå, at »Unionen udformer en politik, der skal sikre, (...) at personer uanset nationalitet ikke kontrolleres ved passage af de indre grænser«, samtidig med at der skulle sikres en effektiv forvaltning af kontrollen med de ydre grænser (artikel 77, stk. 1).

Som repræsentanter for det europæiske civilsamfund er EØSU's medlemmer derfor i stigende grad bekymret over det øgede pres, som Schengenaftalen udsættes for. EØSU appellerer til EU's regeringer om ikke at ligge under for populistisk pres og frygt, men i stedet forsvare de rettigheder, vi har arbejdet for. Udvalget erkender, at de seneste begivenheder har rejst alvorlige spørgsmål om huller i forvaltningen af de europæiske grænser og vores evne til effektivt at overvåge de personer, der vil os ondt. Der må tages fat på disse bekymringer, men det er ikke Schengen, der er problemet, og aftalen må ikke bruges som en nem syndebug. EU-institutionerne må for enhver pris undgå en gradvis opløsning af Schengenreglerne og dermed af det indre marked, hvilket i sidste ende vil være til skade for os alle.

Det må undgås, at Schengenområdet kun er så stærkt som sit svageste led. At beskytte EU's grænser bør være en fælles opgave, og alle medlemsstaterne bør dele ansvaret for at sikre, at det sker. De forpligtelser, medlemsstaterne har indgået for at iværksætte og styrke et effektivt og operationelt Frontex, skal overholdes. Uden effektiv kontrol ved de ydre grænser vil Unionen ikke være i stand til at sikre adgang for de flygtninge, der har behov for hjælp. Effektiv kontrol ved de ydre grænser er når alt kommer til alt en forudsætning for Schengens beståen. Sikre grænser må ikke være ensbetydende med, at mennesker, som har behov for beskyttelse af humanitære årsager i henhold til Genevekonventionen, lukkes ude.

Vi skal være parate til at træffe modige beslutninger, som kan sikre vores rettigheder og beskytte vores Union uden indre grænser, hvor mennesker frit kan arbejde, drive handel, studere og udveksle idéer, varer og tjenesteydelser. Det handler om at forsvare vores Europa, vores Schengen og vores sociale og grundlæggende rettigheder.

Udvalget retter derfor en appel til europæiske og nationale civilsamfundsorganisationer om at tilkendegive deres støtte ikke alene til en opretholdelse, men til en konsolidering af Schengenområdet og til en udvidelse af det. Udvalget lover for sin del over for EU-institutionerne, navnlig Rådet, at gøre sit, for at medlemsstaterne lever op til principperne i traktaterne og aftalerne, som er ubestridelige landvindinger for sammenslutningen af de europæiske folk.

Bruxelles, den 17. februar 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 514. PLENARFORSAMLING DEN 17. OG 18. FEBRUAR 2016

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's fremtidige dagsorden for byerne set fra et civilsamfundsperspektiv**(sonderende udtalelse på anmodning af det nederlandske rådsformandskab)**

(2016/C 133/02)

Ordfører: Roman HAKEN

Den 28. august 2015 anmodede R.H.A. Plasterk, nederlandsk indenrigsminister og minister for forbindelser inden for kongeriget Nederlandene, på vegne af det nederlandske rådsformandskab Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en sonderende udtalelse om

»EU's fremtidige dagsorden for byerne set fra et civilsamfundsperspektiv«.

(sonderende udtalelse på anmodning af det nederlandske rådsformandskab)

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 26. januar 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 514. plenarforsamling den 17.—18. februar 2016, mødet den 17. februar 2016, følgende udtalelse med 214 stemmer for og 1 imod.

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EU's dagsorden for byerne ⁽¹⁾ vil have direkte betydning for levevilkårene for de 80 % af borgerne i EU, som vil være bosat i byer, når vi når frem til 2050. For at få fastlagt de mest effektive bestemmelser og sikre offentlighedens accept af disse er det vigtigt at sørge for, at civilsamfundsorganisationerne er en ligestillet partner i drøftelserne og gennemførelsen af EU's dagsorden for byerne. Det nederlandske formandskabs initiativ sætter for første gang i EU's historie byerne i centrum for udviklingsdrøftelserne. EØSU opfordrer Rådet til at anerkende det kommunale niveau i al dets mangfoldighed som en værdifuld partner i den europæiske integrationsproces.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/themes/urban-development/agenda

1.2. EØSU betragter partnerskabsarbejdet som en effektiv metode til håndtering af disse omfattende og komplicerede spørgsmål. EØSU sætter derfor pris på partnerskabsprincippet, som omsider bliver anvendt i forbindelse med udviklingen og gennemførelsen af programmeringsperioden 2014-2020 ⁽²⁾.

1.3. Partnerskab er et princip inden for moderne offentlig service, både vertikalt og horisontalt. Som et andet eksempel på et sådant samarbejde foreslår EØSU, at man retter blikket mod offentlig-private partnerskaber (OPP) som en model for finansiering af byprojekter, forskellige former for social virksomhed og også europæiske partnerskabsbaserede programmer som f.eks. Equal ⁽³⁾. Det er op til de offentlige myndigheder på forskellige niveauer, navnlig i byerne, at bringe de relevante partnere sammen i fælles projekter og at udnytte finansieringen effektivt.

1.4. En af de store udfordringer i forbindelse med EU's dagsorden for byerne er, hvorledes der kan gennemføres strategier, der er udviklet gennem tematiske partnerskaber. Det er helt afgørende at anvende en bundstyret tilgang i forbindelse med oprettelsen af partnerskaber og udarbejdelsen og gennemførelsen af strategierne. EØSU støtter derfor den bundstyrede tilgang, som ikke er det samme som en tilgang, der tager udgangspunkt i ekspertgrupper. Det er vigtigt at få afklaret, hvordan civilsamfundsorganisationerne skal arbejde med deres interessenter — hvordan de vil aflægge beretning, foretage høringer osv.

1.5. Når EU's nye dagsorden for byerne udvikles, er horisontale partnerskaber mindst lige så vigtige som vertikale (tematiske) partnerskaber. Disse vil hovedsageligt operere på lokalt niveau i byerne. De er vigtige, ikke kun for den strategiske tænkning, men især for at sikre gennemførelse, overvågning og evaluering. Lokale strategier udviklet af lokale partnerskaber, der kender den lokale situation, er den bedste måde at indarbejde anbefalinger fra EU-niveauet og gennemføre dem effektivt. Et af de værktøjer, EØSU anbefaler til dette formål, er lokaludvikling styret af lokalsamfundet ⁽⁴⁾.

1.6. For at sikre en effektiv gennemførelse af EU's nye dagsorden for byerne er det nødvendigt at:

- a) tage hensyn til de involverede partners basale behov og være opmærksom på kapacitetsopbygningen (navnlig for så vidt angår horisontale kommunale partnerskaber). Til dette formål anbefaler EØSU, at man anvender de europæiske struktur- og investeringsfondes »tekniske assistance«
- b) udarbejde metodologiske anbefalinger om principper for ansvarlige bypartnerskaber. Det er vigtigt at have en metode for overvågning og evaluering af dagsordenen for byerne, som også omfatter indikatorer, der vil kunne måle de opnåede ændringer. Det er nødvendigt at inddrage partnerne, herunder civilsamfundsorganisationerne, i evalueringen og overvågningen.

1.7. EØSU vil gerne have afklaret, hvordan de tematiske partnerskaber skal tackle spørgsmålene og udfordringerne i forbindelse med byudvikling. Det bør være de horisontale partnerskaber, der gennemfører specifikke foranstaltninger i bestemte byområder. Det er derfor nødvendigt at sikre, at god praksis bliver udvekslet via særlige arrangementer. Det er afgørende, at alle EU's regioner inddrages på lige fod (navnlig i Syd- og Østeuropa). Dagsordenen for byerne vil nødvendigvis skulle anerkende forholdet mellem større og mindre byer og de omkringliggende bynære områder, som bidrager til livskvaliteten i byerne. Dagsordenen for byerne bør ikke være i konflikt med eller begrænse udviklingen af landdistrikterne.

⁽²⁾ Jf. relevante dokumenter fra EØSU, Det Europæiske Råd, Kommissionen, Europa-Parlamentet og Regionsudvalget: »Fremme af effektive partnerskaber i forvaltningen af samhørighedspolitikens programmer baseret på god praksis i perioden 2007-2013« (EUT C 44 af 11.2.2011, s. 1).
»Partnerskabsprincippet i gennemførelsen af fondene under den fælles strategiske ramme — elementer til en europæisk adfærdskodeks for partnerskab« (EUT C 44 af 15.2.2013, s. 23).
»Lokaludvikling styret af lokalsamfundet som et redskab for samhørighedspolitikken 2014-2020 til udvikling af lokalområder, landdistrikter, byområder og bynære områder« (EUT C 230 af 14.7.2015, s. 1).
»En styrkelse af deltagelsesprocesserne og inddragelse af lokale myndigheder, NGO'er og arbejdsmarkedets parter i gennemførelsen af Europa 2020-strategien« (EUT C 299 af 4.10.2012, s. 1).
»Evaluering af Kommissionens høringer af interessenter« (EUT C 383 af 17.11.2015, s. 57).
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0218+0+DOC+PDF+V0//EN>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013R6902>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:c10237>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013R1303> Artikel 5, stk. 3, om en europæisk adfærdskodeks for partnerskaber.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:c10237>

⁽⁴⁾ »Lokaludvikling styret af lokalsamfundet som et redskab for samhørighedspolitikken 2014-2020 til udvikling af lokalområder, landdistrikter, byområder og bynære områder« (EUT C 230 af 14.7.2015, s. 1).

1.8. En række emner er indbyrdes forbundet og overlapper til en vis grad hinanden. Gennemførelsen af foranstaltninger, som er udvalgt til løsning af et emne, vil påvirke et eller flere andre emner. Det er nødvendigt at sikre, at foranstaltninger, der gennemføres for at forbedre situationen på et bestemt område, ikke har skadelige virkninger for et andet område. Dette gælder ikke alene for EU, men også på nationalt plan.

1.9. EØSU foreslår, at bysamfund og aktivt medborgerskab inddrages som et nyt tema i dagsordenen for byerne. Byerne har brug for en velfungerende mekanisme til at styrke borgerne og grupper af borgere, således at de kan blive egentlige og solide partnere i drøftelser og gennemførelse af prioriterede udviklingsprojekter for deres byer og i gennemførelsen af dagsordenen for byerne. Kun et stærkt og selvikkert fællesskab med omfattende social kapital vil være i stand til at håndtere de fremspirende udfordringer. EØSU er rede til at arbejde på at konkretisere denne idé.

1.10. Elementer såsom FN's 2030-dagsorden vedrørende bæredygtig udvikling med 17 bæredygtige udviklingsmål, og navnlig målsætning 11 om at »Gøre byer og menneskelige bosættelser inklusive, sikre, modstandsdygtige og bæredygtige«, bør også medtages. EØSU vedtog en holdning til dette emne i september 2015 ⁽⁵⁾. EU har ikke de samme beføjelser på alle politiske områder, og navnlig synes dets beføjelser i relation til sociale forhold ikke at være stærke nok. Man kan sætte spørgsmålstegn ved, om EU kan påvirke byudviklingen på det sociale område eller foretage en tilstrækkelig vurdering af de sociale konsekvenser af foranstaltninger, der gennemføres på andre politikområder. Selv om de miljømæssige konsekvenser kan kortlægges ved hjælp af miljøkonsekvensvurderingen, mangler der stadig en vurdering af de sociale konsekvenser.

1.11. EØSU er interesseret i at blive fuldgældigt medlem af EU's styringsgruppe for dagsordenen for byerne og i at deltage i partnerskaber i forbindelse med dagsordenen for byerne. EØSU repræsenterer civilsamfundsorganisationer fra alle medlemsstater. Det er organisationer, som er respekterede og besidder ekspertise, og som kan bidrage til byudviklingen.

2. Partnerskab som et princip i EU's dagsorden for byerne og inddragelse af EØSU i dagsordenen

2.1. Det foreslås i forbindelse med dagsordenen for byerne, at der oprettes partnerskaber med ca. 15 medlemmer, hvoraf 11 skal repræsentere offentlige forvaltninger (byer, medlemsstater, repræsentanter for Kommissionen). Andre medlemmer kunne f.eks. komme fra forvaltningsmyndighederne for ESI-fondene, være eksperter eller komme fra NGO'er. EØSU beklager, at udvalget først er blevet bedt om at udtale sig om emnet, efter at nogle af partnerskaberne allerede er blevet oprettet.

2.2. EØSU foreslår, at der indføres en mere afbalanceret repræsentation i partnerskaberne. Som et godt eksempel på en fair repræsentation kan nævnes Leaderprogrammet, hvor højst 50 % af partnerskabsmedlemmerne må komme fra den offentlige forvaltning. EØSU anbefaler, at målgrupperne (dvs. byboerne) inddrages i langt højere grad. Det er vigtigt, at byboerne selv får mere at skulle have sagt i forbindelse med byernes fremtid. De fleste af de udpegede spørgsmål kan ikke løses uden opbakning fra NGO'er, arbejdsmarkedets parter og erhvervslivet. Alle vellykkede eksempler i Europa har vist sig i vidt omfang at skyldes inddragelsen af ikkestatslige grupper i kombination med et effektivt samarbejde mellem det offentlige og det private.

2.3. Selv om alle de prioriterede emner i dagsordenen for byerne er relevante for civilsamfundsorganisationerne, går de videre end de traditionelle roller, der er forbundet med civilsamfundet. NGO'er, sociale virksomheder og kooperativer udvikler i stigende grad deres kapacitet eller skaber nye økonomiske eller organisatoriske modeller rettet mod at tilvejebringe samfundsgavnige ydelser. Det er nødvendigt, at de offentlige myndigheder er i stand til at se sig selv fra det perspektiv, som grupper og organisationer, der har deres virke i byområder, ser dem ud fra. EØSU ville mene, at inddragelse af nationale eller regionale netværk eller lokale organisationer med stor erfaring i et givent spørgsmål, ville være lige så nyttig som at have europæiske netværk.

2.4. EØSU ligger ikke inde med oplysninger om de måder, hvorpå relevante civilsamfundsorganisationer vil blive udvalgt og/eller udpeget. EØSU tilbyder sin kapacitet og viden om det organiserede civilsamfund i forbindelse med udvælgelsen af repræsentanter for NGO'er og arbejdsmarkedets parter til tematiske partnerskaber.

⁽⁵⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.press-releases.37475>

3. Anbefalinger for partnerskabernes arbejde under dagsordenen for byerne og for deltagelsesprocessen

3.1. Det er enhver EU-borgers ret både at kende, forstå og påvirke EU's politikker. EØSU påpeger, at et partnerskab ikke bør være en lukket klub. Den måde, partnerskabet kommunikerer med omverdenen på, er yderst vigtig. En åben offentlig administration, som kommunikerer med offentligheden og de organisationer, som repræsenterer borgernes interesser, bør være et centralt element i udviklingen af byerne. Da det ikke er muligt at nå strategiske mål uden støtte fra lokale borgere og civilsamfundsorganisationer, er det vigtigt at sikre åbenhed og effektiv inddragelse af interessenter i forberedelsen og gennemførelsen af dagsordenen for byerne. Inddragelse af personer, der ønsker at involvere sig, er den bedste måde at sikre deres støtte til resultaterne. EØSU foreslår, at man inviterer organisationer, som kunne tænkes at ville dele deres erfaringer og tanker om emner under dagsordenen for byerne, til at deltage i nogle af partnerskabsmøderne.

3.2. Det er nødvendigt, at partnerskaber anvender en række forskellige kommunikations- og deltagelsesinstrumenter med henblik på deling, kommunikation og høring. Inddragelse og høring af borgerne kan ikke foregå effektivt ved anvendelse af et enkelt instrument. Der er behov for en kombination af metoder, som henvender sig til forskellige typer af interessenter, tilfører forskellige typer af input og tillader deltagelse på forskellige niveauer. Partnerskaber bør anvende tidssvarende teknikker såsom sociale medier, samt spørgeundersøgelser, workshops, fokusgrupper osv. til at få feedback på deres arbejde. EØSU anbefaler, at der arrangeres yderligere (bred) offentlig inddragelse i specifikke spørgsmål, hvor der er et klart behov for en bredere offentlig debat og feedback til borgerne.

3.3. Partnerskaber bør tilrettelægge besøg og møder med forskellige interessenter, der ikke kommer fra partnerskabets inderkreds. Det kan i vidt omfang påvirke diskussionerne i partnerskaberne, hvis man møder borgerinitiativer i marken og lærer om deres begrænsninger og deres samarbejde med den offentlige forvaltning. Hvis dagsordenen for byerne ikke baseres på eksisterende praksis, risikerer de deraf følgende foranstaltninger at overse allerede tilgængelig viden.

3.4. Handlingsplaner bør gøres til gentand for åbne onlinehøringer. Dette vil sikre, at alle relevante interessenter kan bidrage til deres indhold, og at alle interesser varetages.

4. Prioriterede søjler for tematiske partnerskaber

4.1. Byer for alle

4.1.1. **Job og kvalifikationer i den lokale økonomi** — Civilsamfundsorganisationerne udfylder en række roller — f.eks. som arbejdsgivere, undervisere og lærere — der er relevante for oprettelsen af nye arbejdspladser. EØSU anbefaler, at man rådfører sig med organisationer som f.eks. Eurochambres, der repræsenterer SMV'er, jobcentre og uddannelses- og erhvervsuddannelsesinstitutioner. Spørgsmålet om, hvordan byerne vil gennemføre en undersøgelse af behovet for ekspertise i deres område, bør tages op inden for rammerne af EU's dagsorden for byerne. Civilsamfundsorganisationerne bør informeres om disse behov, og der bør samarbejdes om at fremme uddannelse, livslang læring og erhvervsuddannelse, som kan tilvejebringe de færdigheder, der mangler på arbejdsmarkedet.

4.1.2. **Fattigdom i byerne** — Civilsamfundsorganisationerne står bag hovedparten af de programmer, der sigter mod at forebygge og bekæmpe fattigdom i byerne. EØSU foreslår, at man inddrager organisationer såsom Det Europæiske Antifattigdomsnetværk. Vi er også bevidste om betydningen af følgende forhold for dette emne: a) forstæder og marginalisering, b) ghettoer, c) belastede kvarterer, d) børn der er anbragt på en institution og overgangen fra institutionel pleje til pleje i en familie eller i nærmiljøet, og e) aldring og sårbarhed hos ældre.

4.1.3. **Boliger** — Med henblik på at sikre bæredygtige boliger af god kvalitet som defineret i FN's charter om bæredygtige boliger, spiller civilsamfundsorganisationerne en vigtig rolle ved at repræsentere og samarbejde med begge sider — ejere og brugere. EØSU anbefaler, at der rettes henvendelse til organisationer såsom International Union of Tenants (internationalt forbund af lejere), ejerforeninger, kooperative byggeselskaber, arkitekter og byplanlæggere. Dette emne rejser vigtige spørgsmål om: a) byplanlægning, b) socialt boligbyggeri, c) flytning af borgere til bynære områder med henblik på at finde boliger af bedre kvalitet.

4.1.4. **Inklusion af migranter og flygtninge** — Det er nødvendigt ikke kun at tage hånd om de kortsigtede spørgsmål (opfyldelse af basale behov), men også — når migranterne er installeret i en bolig — deres integration i EU-samfundet, dvs. hjælp til at finde uddannelse og beskæftigelse og indvie dem i EU's værdier og traditioner og gøre disse værdier og traditioner til en del af deres levevis, samtidig med at man respekterer deres oprindelige kultur. Civilsamfundsorganisationer såsom kirker, sociale organisationer, uddannelsessteder, børnegrupper og forældregrupper mv. spiller sammen med staten en afgørende rolle. EØSU anbefaler, at man blandt andet rådfører sig med Solidar eller Lumos. Problemer som f.eks. uledsagede mindreårige — en specielt sårbar gruppe, der kræver særlig opmærksomhed — bør behandles.

4.1.5. **Bæredygtig arealanvendelse og naturbaserede løsninger** — Målet med EU's dagsorden for byerne hænger tæt sammen med at skabe holdnings- og livsstilsændringer i befolkningen. Ændringer i byerne skal ske under hensyntagen til miljøet, og navnlig på dette område er det afgørende at inddrage civilsamfundsorganisationer såsom repræsentanter for jordejere, SMV-sammenslutninger og lokale organisationer, der står bag initiativer til forbedringer af lokalområder. EØSU anbefaler, at man eksempelvis inddrager Friends of the Earth Europe eller ELARD. EØSU anser følgende for vigtigt: a) fysisk planlægning (vertikalt) og b) problemer i forstadsområder, som leverer produkter (fødevarer, rent vand), men også vigtige økosystemtjenester, som forbedrer livskvaliteten for byboerne.

4.2. Økonomi i byerne

4.2.1. **Cirkulær økonomi** — For at kunne skabe en effektiv cirkulær økonomi er det vigtigt at ændre borgernes opfattelse af affald og at fremstille dette som en potentiel ressource. Miljøorganisationernes og uddannelsesinstitutionernes uddannelses- og oplysningsaktiviteter er vigtige. Forsknings- og innovationscentre, der sammen med specialiserede virksomheder og SMV-sammenslutninger har fokus på dette område, vil være centrale aktører med hensyn til udforskning og gennemførelse af nye tilgange i byerne. EØSU anbefaler, at man f.eks. inviterer REVES til at drøfte emnet.

4.3. Grønne byer

4.3.1. **Klimatilpasning** — Højteknologiske virksomheder, forskningsinstitutter og universiteter har afgørende betydning. Det er også nødvendigt at uddanne og oplyse befolkningen i al almindelighed for at fremme deltagelse i og accept af relevante tiltag. EØSU foreslår, at man for eksempel rådfører sig med Green 10.

4.3.2. **Energiomstilling** — Strukturelle ændringer i energisystemerne, såsom et markant skift i retning af vedvarende energi og øget energieffektivitet, kan kun ske ved fuld inddragelse af partnere fra relevante virksomheder og støtte fra borgerne. Greenpeace er f.eks. aktiv på dette område.

4.3.3. **Mobilitet i byområder** — Bæredygtig mobilitet i byområder er et område, hvor det er svært at opnå noget, med mindre borgerne selv er villige til at ændre deres transportvaner. EØSU foreslår derfor, at man inddrager organisationer såsom CEEP (De Offentlige Arbejdsgiveres Europæiske Organisation), BusinessEurope, ETF (European Transport Workers' Federation), POLIS-netværket af europæiske byer og regioner (som udvikler innovative teknologier og foranstaltninger for lokal transport), Det Europæiske Cyklistforbund og IPR Prague (Prags institut for planlægning og udvikling). Som vi ser det, er integrerede strategier såsom bæredygtige mobilitetsplaner også vigtige for dette emne, og vi ser derfor mobilitet i byerne som en katalysator for økonomisk udvikling, forbedring af miljøforholdene og energiomstilling i byerne. EØSU understreger betydningen af særlige EU-finansieringsinstrumenter for mobilitet i byerne, som er et område, hvor der er behov for kapitalintensive investeringer.

4.3.4. **Luftkvalitet** — Det er yderst vigtigt, at erhvervsliv, sundhedsorganisationer, miljø-NGO'er, universiteter og forskningsinstitutter m.fl., samarbejder på dette område. Partnerskaber bør omfatte organisationer såsom CAN (Climate Action Network Europe).

4.4. *Intelligente byer*

4.4.1. **Digital omstilling** — Digitaliseringen af samfundet repræsenterer et paradigmeskift. Målet er at tilbyde bedre tjenester til borgerne og skabe forretningsmuligheder. Et godt eksempel i intelligente byer er de såkaldte »triple helix« og »quaduple helix«, som bringer interesser i byforvaltninger, institutioner for højere uddannelse, erhvervsliv og civilsamfundet sammen i fælles projekter. Denne model bør udbredes i Europa. Under denne overskrift ser vi spørgsmål om: a) forudsigelig byplanlægning i alle kommuner og b) anvendelse af sociale netværk og internettet til kommunikation mellem kommuner og borgerne. Partnerskaber bør også inddrage organisationer såsom Transparency International.

4.5. *Innovative og ansvarlige offentlige indkøb*

4.5.1. Byerne rummer et væsentligt potentiale, når det gælder gennemførelse af innovative strategier. De kan optræde som pionerer, og det ikke kun inden for offentlige indkøb. Det er imidlertid vigtigt at samarbejde med erhvervsinnovationscentre og erhvervsstøttestreger samt europæiske civilsamfundsorganisationer såsom CEE Bankwatch Network. EØSU understreger her betydningen af: a) at anvende offentlige indkøb til at bidrage til den lokale samfundsøkonomi og b) specifikke metoder til at motivere byerne til at vælge innovative offentlige indkøb i stedet for de billigste løsninger.

4.6. Byer er del af et komplekst system, hvor et større bynært område yder vigtig støtte og tilvejebringer ressourcer, som sætter byerne i stand til at fungere og opnå fremgang. Det er nødvendigt at inddrage partnere fra områderne omkring byerne, herunder lokale aktionsgrupper, så der skabes en værdifuld forbindelse mellem by- og landområder, navnlig i relation til ønskværdige partnerskaber mellem by og land. Når de planlægger deres udvikling, er byerne nødt til at tage højde for eksisterende strategier såsom makroregionale strategier og relevante mikroregionale udviklingsstrategier.

Bruxelles, den 17. februar 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om bekæmpelse af fattigdom**(sonderende udtalelse)**

(2016/C 133/03)

Ordfører: Seamus BOLAND**Medordfører: Marjolijn BULK**

I brev af 16. december 2015 anmodede det nederlandske social- og beskæftigelsesministerium, på vegne af det nederlandske rådsformandskab og under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs sonderende udtalelse om:

»Bekæmpelse af fattigdom«

(sonderende udtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, der vedtog sin udtalelse den 28. januar 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 514. plenarforsamling den 17.—18. februar 2016, mødet den 18. februar 2016, følgende udtalelse med 197 stemmer for, 4 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

EØSU

1.1. tilslutter sig det nederlandske rådsformandskabs planer om at bekæmpe fattigdom og social udstødelse via integrerede fremgangsmåder og i samarbejde med de relevante offentlige og private aktører. EØSU mener dog også, at medlemsstaterne bør kunne støtte sig til en fælles europæisk ramme, som fremmer denne slags fremgangsmåder og fremmer udvekslingen og udbredelsen af bedste praksis i kampen mod fattigdom og voksende ulighed, som ikke blot i sig selv giver anledning til alvorlig bekymring, da de viser en mangel på social retfærdighed, men tillige er skadelig for de økonomiske resultater, væksten og den sociale samhørighed;

1.2. støtter det nederlandske rådsformandskabs bestræbelser på at fremme peerevalueringer af bedste praksis på flere niveauer i kampen mod fattigdom, men understreger, at de kommuner og øvrige aktører, som iværksætter denne bedste praksis, bør kunne støtte sig til fornuftige nationale strategier;

1.3. opfordrer Rådet til at forny tilsagnet i Europa 2020-strategien om, at antallet af mennesker, der lever under fattigdomsgrænsen, skal være reduceret med mindst 20 millioner i 2020;

1.4. anbefaler, at Rådet i den forbindelse tager målene for bæredygtig udvikling i 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling i betragtning og sikrer, at denne dagsorden kædes sammen med Europa 2020;

1.5. er af den overbevisning, at der bør være en bedre balance mellem styringsstrukturerne i Rådet, og opfordrer til et udvidet samarbejde mellem Rådet for Økonomi og Finans (Økofin) og Rådet for Beskæftigelse, Socialpolitik, Sundhed og Forbrugerspolitik (ESPCO);

1.6. mener, at de beskæftigelsesmæssige og sociale mål bør ligestilles med de makroøkonomiske hensyn under det europæiske semester;

1.7. anbefaler, at Europa 2020-målet om mindskelse af fattigdommen tages fuldt ud i betragtning under det europæiske semester, og at dette bliver et gennemgående tema, der behandles systematisk i hele processen, begyndende med den årlige vækstundersøgelse efterfulgt af de nationale reformprogrammer og mundende ud i de landespecifikke henstillinger via 1) specifikke fattigdomsbekæmpende foranstaltninger, 2) sammenlignelige indikatorer for fattigdom og for politikernes effektivitet og 3) obligatoriske sociale konsekvensanalyser af alle reformdagsordener foreslået i nationale reformprogrammer og landespecifikke henstillinger;

1.8. anmoder — netop også ud fra synspunktet om bekæmpelse af fattigdom — om at opgive den generelle udformning af EU's økonomiske politikker, som fortsat udelukkende er koncentreret om stramninger;

1.9. opfordrer kraftigt medlemsstaterne til at iværksætte deres egne integrerede nationale strategier for bekæmpelse af fattigdom og til, at de i den forbindelse støtter sig til Kommissionens »henstilling om aktiv integration af mennesker, der er udstødt fra arbejdsmarkedet«⁽¹⁾, som i kraft af samspillet mellem de tre indsatsområder (1) passende indkomststøtte, 2) rummelige arbejdsmarkeder og 3) adgang til kvalitetstjenester) i vidt omfang betragtes som den mest vidtspændende og effektive strategi til udryddelse af fattigdom og social udstødelse;

1.10. retter lyset mod den meget udbredte fattigdom blandt børn i medlemsstaterne og behovet for en omgående gennemførelse af Kommissionens henstilling »Investering i børn: Hvordan man bryder den onde cirkel for de socialt udsatte«⁽²⁾, der indgår som en del af den sociale investeringspakke fra 2013, og hvis struktur er meget lig strukturen i henstillingen om aktiv integration med omtrent samme tre indsatsområder, nemlig 1) adgang til passende ressourcer, 2) adgang til prisoverkommelige kvalitetstjenester og 3) børns ret til deltagelse;

1.11. er alvorligt bekymret over den stadig mere udbredte fattigdom blandt personer i arbejde, som nødvendiggør en kritisk gennemgang af den senere tids beskæftigelsesfremmende reformforanstaltninger i form af liberalisering af forholdene på arbejdsmarkedet;

1.12. opfordrer indtrængende Kommissionen til at indlede en særskilt procedure for forbedring af EU's og de nationale statistikker over fattigdom og ulighed, hvilket bør føre til et mere detaljeret sæt fælles indikatorer, der giver relevante oplysninger med henblik på nationale tiltag og EU-tiltag, herunder foranstaltninger vedrørende målene for bæredygtig udvikling og det europæiske semester;

1.13. gentager sit forslag om indførelse af en passende minimumsindkomst på EU-niveau;

1.14. beder Kommissionen om at presse på for foranstaltninger på EU-niveau til forebyggelse og bekæmpelse af overdreven gældsætning, især af uansvarlig lån- og kreditgivning og åger;

1.15. opfordrer Kommissionen til hurtigst muligt at fremlægge forslag til nye retningslinjer for høring af aktører inden for det sociale område, så de får mulighed for at bidrage med struktureret input som led i det europæiske semester på alle stadier af processen, dvs. i forbindelse med tilrettelæggelsen, gennemførelsen og evalueringen;

1.16. henstiller til medlemsstaterne, at de anvender de EU-fonde, der giver midler til fremme af den sociale inklusion, bedre, og beder Kommissionen om omgående at foretage en høring af medlemsstaterne og aktørerne med henblik på at afgøre, om beslutningen om at øremærke 20 % af Den Europæiske Socialfond (ESF) til fremme af social inklusion og bekæmpelse af fattigdom bliver gennemført i praksis;

1.17. tilskynder kraftigt Kommissionen til at inkludere principper for mere brugbare og pålidelige sociale standarder og systemer i den bebudede »europæiske søjle for sociale rettigheder« og til at gøre kampen mod fattigdom og social udstødelse til en af de vigtigste komponenter af denne søjle.

2. Indledning

2.1. Det nederlandske rådsformandskab fremhæver behovet for at få udviklingen imod stadig mere udbredt fattigdom i EU til at vende. Som et af redskaberne til at realisere dette ønsker det at tilskynde til udveksling af bedste praksis, især for integrerede fremgangsmåder og samarbejde mellem relevante (offentlige og private) aktører.

⁽¹⁾ EUT L 307 af 18.11.2008, s. 11.

⁽²⁾ EUT L 59 af 2.3.2013, s. 5.

2.2. På trods af at EØSU i sine udtalelser om bekæmpelse af fattigdom har anlagt en synsvinkel, der i højere grad starter fra toppen ud fra en overbevisning om, at det er beslutningstagernes (EU-institutionernes og de nationale regeringers) ansvar at gribe ind over for fattigdommen, bifalder det formandskabets planer om peerevalueringer med henblik på at undersøge tilgange, der starter nedefra, dvs. eksempler på medlemsstaternes anvendelse af partnerskabsbaserede tilgange i bekæmpelsen af fattigdom med inddragelse af flere aktører, herunder den offentlige sektor, arbejdsmarkedets parter, græsrods- og nonprofitorganisationer og den sociale økonomi.

2.3. EØSU er således fuldstændig enig i, at bekæmpelsen af fattigdom kræver, at der sættes ind på flere niveauer, og at alle aktører skal bidrage, så fattigdommen reduceres mest muligt. Eksemplerne på bedste praksis i denne udtalelse stammer fra flere forskellige europæiske aktører ⁽³⁾.

3. Generelle bemærkninger — behovet for at bekæmpe fattigdom

3.1. Trods det at den ene alvorlige økonomiske og finansielle krise efter den anden siden 2008 har bidraget til at forøge ustabiliteten og fattigdommen i Den Europæiske Union, har sociale sikringsordninger i de fleste medlemsstater medvirket til at afbøde krisens virkninger. Men den finansielle krise i 2011 markerede et skifte, og de finanspolitiske stramminger begyndte at lægge begrænsninger for de sociale udgifter, hvilket forværrede situationen. Selv Kommissionen erkender i dag, at det ikke er muligt at nå fattigdomsmålet. Efter EØSU's opfattelse er der derfor et presserende behov for at bevæge sig væk fra EU's økonomiske politikker, som fortsat udelukkende er koncentreret om stramminger.

3.2. Uden social sikring ville næsten halvdelen af europæerne være ramt af fattigdom. Ikke desto mindre er velfærdspolitikernes tre centrale funktioner — automatisk stabilisering, social sikring og sociale investeringer — blevet svækket som følge af den seneste tids stramme finanspolitik for at overvinde krisen. Det er en situation, der skal ændres.

3.3. EØSU anerkender desuden, at fattigdom og dårligt helbred hænger uløseligt sammen, og at bekæmpelse af fattigdom derfor skal prioriteres. Det er igen og igen blevet påvist, at sundheden er dårligere i områder, hvor en større andel af befolkningen er fattig sammenlignet med mere velstående områder ⁽⁴⁾. I Det Forenede Kongerige har man således konstateret, at mænd fra mindre velstående områder dør ca. elleve år tidligere og kvinder syv år tidligere end mere velstillede mænd og kvinder ⁽⁵⁾.

3.4. EØSU er overbevist om, at Europa 2020-strategien ville fungere langt bedre, hvis den blev kædet sammen med det europæiske semester. Målet om mindskelse af fattigdommen skal forblive det helt centrale element i strategien, og medlemsstaternes ambitionsniveau bør været meget højere. Summen af de 28 individuelle tilsagn om mindskelse af fattigdommen er ikke på højde med ambitionen for hele EU om, at antallet af fattige i EU skal være mindsket med mindst 20 mio. mennesker i 2020.

⁽³⁾ Finland: EAPN (2011), Active Inclusion. Making it happen, s. 49.
Finland/Tyskland: Eurofound (2012), Active inclusion of young people with disabilities or health problems, Publications Office of the European Union, Luxembourg, s. 62-63.
Kroatien: <http://www.humananova.org/en/news/0/60/the-impact-of-social-cooperative-humana-nova-in-2013th-year/>
Belgien, Norge, Slovenien, Østrig: <http://www.easpd.eu/en/content/investt> og <http://investt.eu/>
Sverige: http://www.eurodiaconia.org/files/Events/CROSSROADS_20111209_2_AM_2.pdf
Det Forenede Kongerige: EAPN (2011), Active Inclusion. Making it happen, s. 30.
Skotland: <http://links.alliance-scotland.org.uk/>
Letland: EU Alliance for Investing in Children, Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice, s. 69-74.
Spanien: EU Alliance for Investing in Children (2015), Implementation Handbook: Putting the Investing in Children Recommendation into Practice, s. 87-92.
Tyskland: Social Inclusion and Dignity in Old Age – Promoting participatory approaches to use reference budgets, d. 46-50.
Bulgarien, Rumænien: <http://amalipe.com/index.php?nav=projects&id=57&lang=2>.
Spanien: EAPN (2011), Active Inclusion. Making it happen s. 21.

⁽⁴⁾ R. Davidson, R. Mitchell, K. Hunt (2008), Location, location, location: The role of experience of advantage in lay perceptions of area inequalities in health, *Health & Place* 2008, 14(2): 167-81.

⁽⁵⁾ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/health/2012/mr_121213_health_inequalities.pdf

3.5. Mindskelse af fattigdommen er først og fremmest en medlemsstatskompetence. De kunne forbedre deres situation med indbyrdes udveksling af bedste praksis, herunder for integrerede fremgangsmåder og samarbejde med relevante (offentlige og private) aktører for at bekæmpe fattigdommen. Rådet bør opfordre medlemsstaterne til at udarbejde de integrerede strategier, der er nødvendige for at mindske fattigdommen.

3.6. Særligt blandt personer i arbejde er fattigdommen stigende. Kommissionen bør analysere indvirkningen af den senere tids beskæftigelsesfremmende reformforanstaltninger i form af liberalisering af forholdene på arbejdsmarkedet på den stigende fattigdom blandt personer i arbejde.

3.7. Sociale konsekvensanalyser bør i hele lovgivningsprocessen spille en vigtig rolle, således at der tages bedre højde for den flerdimensionale karakter af fattigdom og social udstødelse (som ikke blot handler om materiel fattigdom, men også andre forhold, der skaber dårligere sociale og økonomiske betingelser såsom mangel på lige adgang til uddannelse, beskæftigelse, boliger, sundhedsydelse og deltagelse i samfundslivet).

3.8. Fattigdom er også en global udfordring. FN's mål for bæredygtig udvikling ⁽⁶⁾, som blev vedtaget i 2015 (først og fremmest mål nr. 1: Udrydde fattigdom i alle dens former overalt) bør tages i betragtning af EU-institutionerne og medlemsstaterne og integreres i deres strategier. 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling ⁽⁷⁾ bør kædes sammen med Europa 2020-strategien.

3.9. EØSU er bekendt med Kommissionens snarlige lancering af en »europæisk søjle for sociale rettigheder«, og ifølge Kommissionen vil »konvergens i opadgående retning« mellem medlemsstaterne på det sociale område spille en vigtig rolle under denne »søjle«. EØSU opfordrer Kommissionen til at inkludere principper for mere brugbare og pålidelige sociale standarder og systemer ⁽⁸⁾ under denne søjle (nærmere bestemt solide sociale standarder for en passende indkomststøtte igennem hele livet, rummelige arbejdsmarkeder og ikkediskriminerende adgang til prisoverkommelige tjenesteydelser af høj kvalitet for alle) og dermed gøre kampen mod fattigdom og social udstødelse til en af de vigtigste komponenter af denne søjle.

4. Særlige bemærkninger — værktøjer, der skal undersøges

4.1. Kommissionen har været meget aktiv med hensyn til at foreslå udførlige henstillinger, som er blevet anset for meget nyttige i kampen mod fattigdom. Det gælder ikke mindst Kommissionens »henstilling om aktiv integration af mennesker, der er udstødt fra arbejdsmarkedet« og henstillingen »Investering i børn: Hvordan man bryder den onde cirkel for de socialt udsatte«. Hvis Rådet ønsker at fremme en »integreret fremgangsmåde« til bekæmpelse af fattigdom, bør det til en start minde medlemsstaterne om behovet for aktivt at efterleve disse henstillinger.

4.2. Den sociale investeringspakke ⁽⁹⁾ fra 2013 er et andet godt initiativ fra Kommissionens side. EØSU har allerede tidligere på det kraftigste opfordret Kommissionen til at følge en meget ambitiøs dagsorden for sociale investeringer og fastholde den i alle faser af det europæiske semester ⁽¹⁰⁾. Sociale investeringer er bl.a. politikker, der ruste enkeltpersoner og familier til at modstå de nye sociale risici i et konkurrencepræget videnssamfund med investeringer i den menneskelige kapital helt fra den tidligere barndom snarere end blot at »afhjælpe« skader i kølvandet på en økonomisk eller politisk krise ⁽¹¹⁾. Men trods gevinsterne ved sociale investeringer er det stadig ikke alle medlemsstater, der forfølger en sådan politik. Hvis Rådet ønsker at indsamle bedste praksis i kampen mod fattigdom, kommer det ikke uden om at se på de hidtil opnåede resultater med sociale investeringer og støtte denne type initiativer ⁽¹²⁾.

4.3. I nogle medlemsstater kan fattigdommen ikke kommes til livs blot med minimumsindkomstordninger ⁽¹³⁾. Selv om der siden 2010 er blevet gennemført reformer af minimumsindkomstordningerne i visse medlemsstater (bl.a. i Østrig, Tyskland, Spanien og Portugal) og andre steder bebudet reformer eller iværksat pilotprojekter (bl.a. i Grækenland og Italien), er det ikke nok. EØSU har efterlyst EU-foranstaltninger til støtte for en passende minimumsindkomst i Europa ⁽¹⁴⁾ og investeringer i universelle, udstrakte og rimelige sociale sikringsystemer, der kan afværge risici for fattigdom gennem hele livet ⁽¹⁵⁾. Rådet bør støtte alle disse foranstaltninger.

⁽⁶⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?menu=1300>

⁽⁷⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁽⁸⁾ EUT C 13 af 15.1.2016, s. 40.

⁽⁹⁾ COM(2013) 83 final med bilag.

⁽¹⁰⁾ EUT C 226 af 16.7.2014, s. 21.

⁽¹¹⁾ Hemerijck (2014) og tillige Social Justice Ireland »Europe. A union for the powerless as well as the powerful«.

⁽¹²⁾ Se »Social Investment in Europe — A study of national policies« (2015), Europa-Kommissionen.

⁽¹³⁾ Bouget et al (2015) og tillige Social Justice Ireland. »Europa. A union for the powerless as well as the powerful«.

⁽¹⁴⁾ Se EUT C 170 af 5.6.2014, s. 23.

⁽¹⁵⁾ Se fodnote 10.

4.4. Hertil kommer, at letsindige og uansvarlige forbrugslån og den manglende forsigtighed ved vurderingen af husholdningers økonomiske formåen, har været årsag til de kraftigt stigende tilfælde af overdreven gældsætning i den seneste tid med krise og restriktive økonomiske politikker. Ca. 70 % af de gældsatte personer i Europa lever således under fattigdomsgrænsen. Selv om nogle af dem er i beskæftigelse, dækker deres løn ikke deres gæld. Denne situation kræver skrappe foranstaltninger og tilbageholdenhed med forbrugslån, navnlig gennem mellemhandlere og ikkefinansielle enheder, som ikke respekterer reglerne og tilskynder til at optage lån til ågerrenter.

5. Særlige bemærkninger — styringsforanstaltninger

5.1. Som en konsekvens af eurokrisen er der blevet foretaget gennemgribende ændringer af den økonomiske styring i EU. Der er først og fremmest blevet lagt vægt på makroøkonomisk stabilitet og »vækstfremmende reformer«. Indtil nu har der ikke været tilstrækkeligt fokus på social styring. De økonomiske politikker bør imidlertid tage højde for, hvilke konsekvenser de har for kvaliteten af beskæftigelsen og den sociale samhørighed. Desuden ville en social dimension være til gavn for ØMU'en, hvorfor der bør være en bedre balance mellem styringsstrukturene i Rådet, og samarbejdet mellem Rådet for Økonomi og Finans (Økofin) og Rådet for Beskæftigelse, Socialpolitik, Sundhed og Forbrugerpolitik (ESPCO) bør udbygges.

5.2. Beskæftigelsesudvalget (EMCO) og Udvalget for Social Beskyttelse (SPC) bør fortsat spille en aktiv rolle i evalueringen af de nationale reformer som led i det europæiske semester, men bør gradvist begynde at høre de relevante europæiske aktører på EU-niveau.

5.3. Den sammensatte »fattigdomsindikator«, som er brugt til at definere fattigdom i Europa 2020-strategien, baserer sig på tre separate indikatorer: 1) personer, der trues af fattigdom, 2) personer, der lider alvorlige materielle afsavn og 3) personer, som lever i familier med meget lav arbejdsintensitet. I henhold til denne strategi skal medlemsstaterne fastlægge deres egne nationale mål, som skal medgå til det overordnede mål, med udgangspunkt i de tre nævnte indikatorer og i overensstemmelse med deres nationale prioriteter og forhold. EØSU mener imidlertid, at det har bidraget til forskellene i de nationale tilgange, at det blev overladt til medlemsstaterne selv at vælge mellem de tre indikatorer, og at det derfor meget vel kan være nødvendigt at formulere nye henstillinger.

5.4. Det Europæiske Antifattigdomsnetværks (EAPN) evaluering af de nationale reformprogrammer for 2015 viser, at 88 % ikke havde fattigdom som en hovedprioritet, og at mindskelse af fattigdommen ikke omtales i nogen af de landespecifikke henstillinger for 2015⁽¹⁶⁾. EAPN har derfor foreslået, at det europæiske semester fokuserer mere på sociale spørgsmål, startende med de årlige vækstundersøgelser og mundende ud i landespecifikke henstillinger om mindskelse af fattigdommen for alle lande⁽¹⁷⁾. EØSU tilslutter sig dette forslag og henstiller, at de nationale aktører inddrages i udarbejdelsen, gennemførelsen og formidlingen af de landespecifikke henstillinger. For at medlemsstaterne skal kunne lære af hinanden, bør resultaterne af høringerne af relevante aktører på EU- og nationalt niveau helt generelt offentliggøres som led i det europæiske semester.

5.5. Kommissionen bør indlede en særskilt procedure for forbedring af EU's og de nationale statistikker over fattigdom og ulighed med henblik på en bedre overvågning af dette flerdimensionelle sociale problem. Dette bør føre til et mere præcist sæt fælles indikatorer, der giver relevante oplysninger med henblik på nationale tiltag og EU-tiltag, herunder foranstaltninger vedrørende målene for bæredygtig udvikling og det europæiske semester.

5.6. Sociale konsekvensanalyser kan bidrage til at påvise fattigdomsrelaterede risici ved foranstaltninger inden for en række relevante reformområder, f.eks. finanspolitisk konsolidering, forvaltning af den offentlige gæld, beskatning, arbejdsmarked, regulering af de finansielle markeder, offentlige tjenesteydelser og offentlige investeringer. Der bør især gennemføres rettidige sociale konsekvensanalyser inden for rammerne af det europæiske semester i tæt samråd med arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og relevante eksperter i medlemsstaterne og på EU-plan.

5.7. Europa 2020-målet om fattigdomsbekæmpelse bør tages fuldt ud i betragtning under det europæiske semester, og dette spørgsmål bør behandles systematisk i hele processen via 1) specifikke fattigdomsbekæmpende foranstaltninger, 2) sammenlignelige indikatorer for fattigdom og for politikernes effektivitet og 3) obligatoriske sociale konsekvensanalyser af alle reformdagsordener foreslået i nationale reformprogrammer og landespecifikke henstillinger.

⁽¹⁶⁾ Et eksempel: Selv om der var udbredt fattigdom i Bulgarien i 2015, blev dette ikke fremhævet i de landespecifikke henstillinger for 2015.

⁽¹⁷⁾ Se EAPN (2015) »Can the Semester deliver on poverty and participation? EAPN Assessment of the National Reform Programmes 2015«.

5.8. Medlemsstaterne bør udarbejde og gennemføre vidtspændende integrerede nationale strategier for bekæmpelse af fattigdom, social udstødelse og diskrimination. Strategierne bør omhandle følgende områder: tilstrækkelig indkomststøtte, rummelige arbejdsmarkeder, kvalitetsbeskæftigelse, lige adgang til prisoverkommelige tjenesteydelser af høj kvalitet, bedre anvendelse af EU's strukturfonde, økonomisk og social integration af migranter, bekæmpelse af diskrimination og partnerskaber med arbejdsmarkedets parter og relevante ikkestatslige aktører.

5.9. Det er herudover nødvendigt at bekæmpe overdreven gældsætning ved at indføre ansvarlige långivningspolitikker (strengt regler for mellemlandere og for udstedelse af kreditkort, forbud mod aggressiv reklame, forbud mod åger, forbud mod tvangsovertagelse af boliger og andre grundlæggende goder), styrke mæglingsbestræbelserne ved konfliktløsning, yde støtte til gældsatte (ny chance, »new start policy«) og ved at sikre forbedret oplysning, uddannelse og forebyggelse af overdreven gældsætning.

5.10. Medlemsstaterne skal anvende EU's strukturfondsmidler til at fremme den sociale inklusion af alle. Især bør Kommissionen hurtigst muligt forhøre sig hos medlemsstaterne og aktørerne om, hvorvidt Rådets beslutning om at øremærke 20 % af Den Europæiske Socialfond (ESF) til fremme af social inklusion og bekæmpelse af fattigdom⁽¹⁸⁾ efterleves.

6. Særlige bemærkninger — foranstaltninger vedrørende aktørdeltagelse

6.1. Et af Europa 2020-strategiens flagskibsinitiativer, den europæiske platform mod fattigdom og social udstødelse, blev etableret som en bred foranstaltning omfattende en lang række forskellige politikker, der skulle medvirke til at nå EU-målet for fattigdom⁽¹⁹⁾. Den skulle have udgjort grundlaget for et fælles engagement fra de nationale regeringers, EU-institutionernes og vigtige aktørers side i at bekæmpe fattigdom og social udstødelse, men indtil videre har den blot være en platform for diskussion og ikke produceret konkrete resultater i retning mod at nå fattigdomsmålet. Rådet og Kommissionen bør gøre sig overvejelser om, hvordan det bliver en platform, der fremmer god praksis i kampen mod fattigdom, og hvordan det sikres, at der skabes en direkte sammenhæng til de vigtigste EU-processer: det europæiske semester og Europa 2020-strategien.

6.2. EØSU gør opmærksom på betragtning 16 i de tidligere integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse, hvori det hed, at Europa 2020-strategien »bør alt efter omstændighederne gennemføres, overvåges og evalueres i partnerskab med alle nationale, regionale og lokale myndigheder i tæt samarbejde med parlamenter, arbejdsmarkedets parter og repræsentanter for civilsamfundet«⁽²⁰⁾. Dette uddrag understreger, at der er behov for forbedringer af den måde, hvorpå europæiske og nationale aktører høres under tilrettelæggelses-, gennemførelses- og evalueringsfasen af det europæiske semester.

6.3. Det blev i EAPN's analyse fremhævet, at EU-institutionerne ikke i meningsfuldt omfang inddrager relevante (offentlige og private) aktører, såsom arbejdsmarkedets parter, NGO'er og andre, i semesterets tilrettelæggelse og gennemførelse. En virkelig inddragelse af civilsamfundet i alle faser af semesterprocessen kræver, at Kommissionen omgående fremlægger forslag til nye retningslinjer for deltagelse og noterer fremskridtene i landerapporterne og andre overvågningsdokumenter.

6.4. Ligeledes er der behov for at få dem, der oplever fattigdom, i tale for at lytte til, hvad de har at sige, og imødegå, at især de unge i stort tal distancerer sig fra EU. EAPN's årlige møder for personer med førstehåndserfaringer med fattigdom er et eksempel på god praksis. EØSU opfordrer Kommissionen til at sikre, at disse møder fortsat støttes med økonomiske midler og integreres i høringsprocessen under det europæiske semester om fremskridt i retning mod at nå fattigdomsmålet. Disse møder bør desuden også finde sted på nationalt niveau.

⁽¹⁸⁾ Se <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=62&langId=da>

⁽¹⁹⁾ Se <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=da&catId=961> og EUT C 248 af 25.8.2011, s. 130.

⁽²⁰⁾ Se <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14338-2010-INIT/da/pdf>

7. Særlige bemærkninger — ansvar for bedste praksis for bekæmpelse af fattigdom på flere niveauer

7.1. EØSU tilslutter sig det nederlandske formandskabs planer om at arrangere peerevalueringer af bedste praksis for bekæmpelse af fattigdom på flere niveauer, men gør opmærksom på, at kommuner ikke kan være ene om at skulle fremlægge sådanne eksempler. Efter EØSU's opfattelse kan regionale og lokale initiativer ikke erstatte det centrale niveau ansvar og garantier. Regeringer og offentlige og private aktører er nødt til at indgå et systematisk og struktureret samarbejde, hvis de ønsker at nå målet om at mindske fattigdommen.

7.2. EØSU ønsker at påpege, at ansvaret vedrørende mange forhold på det sociale område i for eksempel Nederlandene er blevet flyttet over på kommunerne. Det er muligt, at det er omkostningseffektivt at koncentrere mange forskellige opgaver på kommunalt plan, og at det gør det muligt at udvikle skræddersyede løsninger, som opfylder modtagernes behov, men som det nævnes i de landespecifikke henstillinger for Nederlandene, indebærer det en risiko for, at der bliver skåret i midlerne, hvilket må undgås. Decentraliseringen af initiativer er ikke forenelig med besparelser på de kommunale budgetter.

7.3. EØSU mener derfor, at den bedste praksis, der helt sikkert findes på regionalt og lokalt niveau, ikke kan og må stå alene. Der er brug for nationale strategier, de kan støtte sig på.

7.4. EØSU mener endvidere, at der ved udvælgelsen af, hvilken bedste praksis der skal fremmes, bør være fokus på evidensbaserede tilgange (f.eks. spørgsmål som 1) Virker dette initiativ i praksis? 2) Kan det eksporteres?) og på at tilskynde til forbindelser mellem relevante aktører. Der skal også etableres en egentlig ramme for udveksling af bedste praksis.

7.5. Denne praksis tydeliggør, at der er behov for at udforme effektive socialpolitikker til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, for at omlægge de sociale tjenester, foretage en revision af socialarbejdernes fremgangsmåder, så de tilpasses behovene hos de personer, der lever i fattigdom. Endvidere er der behov for at tilskynde sociale aktører til at udnytte deres faglige erfaringer til at bidrage til fastlæggelse af socialpolitikkerne og for at indrømme rettigheder til personer, som hjælper fattigdomsramte med at blive integreret i samfundet og forbedre deres sociale situation.

Bruxelles, den 18. februar 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

Følgende ændringsforslag blev forkastet, men opnåede over en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Ændringsforslag 15 (fremsat af Lech PILAWSKI)

Punkt 1.15

Ændres som følger:

»tilskynder kraftigt Kommissionen til at inkludere principper for mere brugbare og pålidelige sociale standarder og systemer i den bebudede »europæiske søjle for sociale rettigheder« og til at gøre kampen mod fattigdom og social udstødelse til en af de vigtigste komponenter af denne søjle. Kommissionen bør, når den foreslår tiltag inden for rammerne af den »europæiske søjle for sociale rettigheder«, tage hensyn til forskellene i socioøkonomisk udvikling i de enkelte medlemsstater og de eventuelle konsekvenser heraf — navnlig en hævelse af de sociale standarder — for beskæftigelsen og risikoen for fattigdom og social udstødelse i disse lande.«

Ændringsforslaget blev sat under afstemning og forkastet med 59 stemmer for, 131 imod og 13 hverken for eller imod.

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

EØSU'S 514. PLENARFORSAMLING DEN 17. OG 18. FEBRUAR 2016

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Handlingsplan for etablering af en kapitalmarkedsunion

[COM(2015) 468 final]

(2016/C 133/04)

Ordfører: Daniel MAREELS

Kommissionen besluttede den 30. september 2015 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Handlingsplan for etablering af en kapitalmarkedsunion«

[COM(2015) 468 final].

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 26. januar 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 514. plenarforsamling den 17.—18. februar 2016, mødet den 17. februar 2016, følgende udtalelse med 179 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusion og anbefalinger

1.1. Eftersom genopretningen af de europæiske økonomier fortsat foregår langsomt og skrøbeligt, og investeringsniveauet er lavt, er det vigtigt at gøre brug af alle midler til sikring af en **sund og stabil økonomisk genopretning under mere ensartede rammevilkår**. EØSU er af den opfattelse, at en kapitalmarkedsunion kan bidrage hertil, og **bifalder handlingsplan for etablering af en kapitalmarkedsunion**.

1.2. Udvalget **støtter målene** i handlingsplanen. Formålet er at **mobilisere kapital i Europa og kanalisere den ud til alle virksomheder, infrastrukturer** og bæredygtige langsigtede projekter med positive konsekvenser for beskæftigelsen. **Investorer** bør beskyttes bedre og have **flere muligheder**.

1.3. En **udbygning og diversificering af finansieringskilderne** er en afgørende forudsætning for flere investeringer, vækst og jobskabelse. Dette bør ske i et **indre marked for kapital**. Udvalget mener, at det er vigtigt at prioritere en maksimal harmonisering og ensartede regler. Det er derfor nødvendigt, at alle medlemsstater indfører, anvender og overvåger handlingsplanens forskellige foranstaltninger på samme måde.

1.4. Efter udvalgets opfattelse vil **kapitalmarkedsunionens succes** afhænge af, hvordan fordelene ved den nuværende situation forenes med flest mulige nye muligheder. En enkel, hensigtsmæssig og diversificeret adgang til finansiering, en mere afbalanceret kapitalallokering og lavere kapitalomkostninger bør prioriteres. Det er nødvendigt at sikre den internationale konkurrenceevne og tiltrækningskraft.

1.5. **Bankfinansiering** vil fortsat spille en fremtrædende rolle for økonomiens finansiering. Bankerne spiller en vigtig rolle, ikke blot som långivere, men også som formidlere på kapitalmarkederne. Udvalget mener, at der bør ses nærmere på nye markeder, herunder for nødlidende lån, idet disse kan fremme långivningen til især SMV'er.

1.6. **Udvalget lægger i høj grad vægt på finansieringen af SMV'er**, især mikro- og små virksomheder, som er drivkraften i den europæiske økonomi, og som har stor betydning for beskæftigelsen. EØSU har imidlertid alvorlige betænkeligheder med hensyn til kapitalunionens relevans og effektivitet, når der er tale om SMV'er.

1.6.1. For mikrovirksomheder og små virksomheder er adgang til kapitalmarkederne som hovedregel for ambitiøst et projekt. Disse virksomheder skal **have mulighed for at vælge de finansieringskanaler**, der er mest **hensigtsmæssige for dem**. Det er derfor vigtigt at sikre den bredest mulige vifte af finansieringsstrukturer og -muligheder og den størst mulige diversificering af det finansielle økosystem.

1.6.2. Med hensyn den traditionelle bankfinansiering, der fortsat bør støttes, navnlig hvad angår garantier, skal det også bemærkes, at den er kendetegnet ved særlige nationale karakteristika. Kapitalmarkedsunionen bør ikke sætte spørgsmålstegn ved gennemprøvede strukturer. Reguleringen af finansmarkederne må i fremtiden nødvendigvis tage højde for nationale forhold, der har bevist deres værd, således at den regionale SMV-långivning ikke bringes i fare.

1.6.3. Desuden skal alle andre relevante alternativer tages i betragtning, og hvor det er muligt skal der udvikles andre løsningsforslag, såsom Juncker-planen. Også EIB's rolle kan styrkes yderligere, når der er tale om instrumenter (f.eks. garantiordninger) til finansiering af økonomien⁽¹⁾. Forslagene til STS-securitiseringer⁽²⁾ er et skridt i den rigtige retning.

1.6.4. For **de øvrige SMV'er** skal adgangen til kapitalmarkedet, som for alle virksomheder, forløbe effektivt. Finansieringen skal være billigere og forbundet med lavere omkostninger. Det nuværende og tungtvejende **informationsunderskud** bør imødegås, og rammevilkårene bør indeholde flere **fordele for SMV'er**. I den forbindelse kan det være hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i eksisterende bedste praksis.

1.7. Udvalget mener, at kapitalmarkedsunionen bør være bannerfører for den **økonomiske og finansielle stabilitet i EU**. Udbygning og diversificering af finansieringskilderne i et indre marked vil fremme en sund risikospredning, og de europæiske økonomier bør blive mere robuste og modstandsdygtige.

1.8. Udvalget påpeger, at en passende **regulerings- og tilsynsramme** bør give plads til de stærke sider af kapitalmarkederne, men samtidig modvirke svaghederne såsom indgåelse af overflødige eller overdrevne risici. Det nye system skal være modstandsdygtigt over for negative følger af eventuelle fremtidige kriser. Dette nødvendiggør også en højere grad af konvergens og samarbejde inden for det mikro- og makroprudentielle tilsyn på både europæisk og nationalt plan.

1.9. **Skyggebankssektoren** bør også være omfattet af denne ramme, og risikoen for tilsynsarbiter skal begrænses. Endvidere er det vigtigt at sikre, at der gælder lige konkurrencevilkår for alle udbydere af sammenlignelige finansielle aktiviteter på markederne, og princippet om »samme risici, samme regler« skal være alment gældende.

⁽¹⁾ Bemærk endvidere EØSU's aktiviteter i forbindelse med »EU industry and monetary policy — The role of the EIB«; <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-industry-monetary-policy-eib>

⁽²⁾ Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fælles regler for securitisering og om oprettelse af en europæisk ramme for simpel, transparent og standardiseret securitisering og om ændring af direktiv 2009/65/EF, 2009/138/EF og 2011/61/EU og forordning (EF) nr. 1060/2009 og (EU) nr. 648/2012; Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 575/2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber (EUT C 82 af 3.3.2016, s. 1).

1.10. Kapitalmarkederne skaber også nye muligheder for **investorer på kapitalmarkederne**. Udvalget anser denne udvikling for positiv, forudsat at rammen for investorbekyttelse forbedres. Derfor vil det være hensigtsmæssigt med en højere grad af forenkling, transparens og sammenlignelighed for så vidt angår finansielle instrumenter og information, hvilket også kan være en fordel for de virksomheder, der søger finansiering. En større indsats for at formidle finansiell viden vil også være på sin plads.

1.11. Hvad angår **gennemførelsen af handlingsplanen**, støtter udvalget »bottom-up«-strategien og den »trinvise« tilgang, men mener samtidig, at der straks bør arbejdes videre på grundlag af den skabte dynamik og støtte efter grønbogen. EØSU understreger, at etableringen af en kapitalmarkedsunion er et omfattende projekt, hvor alt vil afhænge af detaljerne og garantiene. Desuden er en lempelse af adgangen til finansieringskilder helt sikkert ikke et problem i alle medlemsstater, og en lempelse på udbudssiden vil aldrig kunne løse et problem på efterspørgselsiden. Vi må derfor vogte os for at se kapitalmarkedsunionen som løsningen på alle problemer i EU.

1.12. Det er nu vigtigt at holde fokus på målsætningerne og sikre regelmæssige fremskridt. Udvalget er **bekymret for, at det vil tage tid at nå frem til det endelige resultat**, ikke kun på grund af det store antal »grundelementer« i planen, men også på grund af de store nationale forskelle, der ikke umiddelbart vil forsvinde. EØSU går ind for **regelmæssige midtvejsevalueringer**, som det gerne medvirker til.

2. Baggrund

2.1. For at opfylde sine absolutte prioriteter, dvs. vækst, beskæftigelse og investeringer, udarbejdede Juncker-Kommissionen ved sin tiltrædelse en »investeringsplan for Europa«. Den omfatter tre indsatsområder, herunder »at skabe et investeringsvenligt miljø«⁽³⁾. Den gradvise gennemførelse af en kapitalmarkedsunion er, ud over et digitalt indre marked og en energiunion, et af de vigtigste mål under det 3. indsatsområde i investeringsplanen.

2.1.1. Ved udgangen af september 2015 offentliggjorde Kommissionen sin »handlingsplan for etablering af en kapitalmarkedsunion«⁽⁴⁾ efter en offentlig høring på grundlag af en grønbog, med bred deltagelse bl.a. af EØSU⁽⁵⁾. Handlingsplanen indeholder grundelementerne for etableringen af en velfungerende og integreret kapitalmarkedsunion omfattende alle medlemsstater senest i 2019.

2.1.2. Disse grundelementer, i alt ca. 33 der løbende vil blive offentliggjort, vedrører navnlig følgende områder og problemstillinger⁽⁶⁾:

- finansiering af innovationer, nystartede virksomheder og ikke-noterede virksomheder
- lette virksomheders adgang til og mulighed for at rejse kapital på offentlige markeder
- investere på lang sigt, infrastruktur og bæredygtige investeringer
- fremme private og institutionelle investeringer
- løfte bankernes evne til at understøtte økonomien som helhed
- lette grænseoverskridende investeringer.

2.1.3. Ifølge handlingsplanen leverer disse grundelementer hver især et bidrag til opfyldelsen af de opstillede mål, men derudover er den kumulative virkning vigtig.

⁽³⁾ Se Kommissionens websted http://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-investment/plan/index_da.htm

⁽⁴⁾ »Handlingsplan for etablering af en kapitalmarkedsunion« — Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — COM(2015) 468 final. Se <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1447000363413&uri=CELEX:52015DC0468>

⁽⁵⁾ Se EØSU's udtalelse Grønbog om »Etablering af en kapitalmarkedsunion« (EUT C 383 af 17.11.2015, s.64).

⁽⁶⁾ For nærmere detaljer se bilag 1 i »Handlingsplan for etablering af en kapitalmarkedsunion«.

2.2. Den skitserede kapitalmarkedsunion fokuserer på flere mål, hvor det væsentligste er at skabe en bedre forbindelse mellem opsparing og vækst.

2.2.1. Kapitalmarkedsunionen bør kunne udvide viften af finansieringskilder i Europa til andre kilder end bankfinansiering ved at tildele de finansielle markeder en større rolle. Der er således tale om en diversificering af økonomiens finansieringskilder ved også at inddrage ikke-bankmæssig finansiering. En kapitalmarkedsunion skal bidrage til at mobilisere kapital i Europa og kanalisere den ud til alle virksomheder, infrastruktur og bæredygtige langsigtede projekter.

2.2.2. Formålet er at uddybe det indre marked for finansielle tjenesteydelser. Udbygningen af kapitalmarkedsunionen vil føre til en større og stærkere finansiell integration og øget konkurrence. Kapitalmarkederne vil drage nytte af det indre markeds stordriftsfordele, samtidig med at de bliver mere likvide og konkurrencedygtige.

2.2.2.1. Kapitalmarkedsunionen bør kunne bidrage til vækst og finansiell stabilitet. Ved at lette adgangen til finansiering for virksomheder, bidrager denne union til at skabe vækst og beskæftigelse. En diversificering af risiciene vil gøre hele systemet mere stabilt.

2.2.3. Borgere og forbrugere vil også få stor gavn heraf, bl.a. som følge af flere investeringsmuligheder.

3. Bemærkninger

3.1. Det bifaldes, at der er iværksat en handlingsplan. Det er positivt, at denne handlingsplan foreligger blot et halvt år efter grønbogen, men i endnu højere grad, at der gøres enhver mulig indsats for at sætte gang i økonomien ved at udvide og forbedre finansieringen af denne og dermed give nye impulser til vækst og anstændig beskæftigelse.

3.2. EØSU støtter handlingsplanens mål og de prioriterede indsatsområder:

- tilvejebringe et bredere udvalg af finansieringsmuligheder for europæiske virksomheder og især SMV'er. En kapitalmarkedsunion skal sikre en bredere vifte af finansieringsmuligheder for virksomhederne. Disse muligheder skal være tilgængelige over alt, for alle iværksættere og på hvert trin af finansieringstrappen
- sikre hensigtsmæssige reguleringsmæssige rammer for langsigtede og bæredygtige investeringer i og finansiering af europæiske infrastrukturprojekter
- øge private og institutionelle investorers investeringer og valgmuligheder inden for en passende ramme for investorbeskyttelse
- forbedre bankernes udlånskapacitet, herunder gennem en passende genopretning af securitiseringstransaktioner og -markeder. Dette skal give dem mulighed for at stille flere midler til rådighed for SMV'er
- en omfattende gennemgang af den finansielle lovgivning, der blev vedtaget som svar på finanskrisen, med henblik på at undersøge dens samlede virkning og sammenhæng med udgangspunkt i realøkonomiens finansiering
- fjerne grænseoverskridende barrierer og udvikle kapitalmarkederne for alle 28 medlemsstater, bl.a. ved at fjerne en række eksisterende finanspolitiske og andre hindringer.

Det er ikke kun vigtigt, at de mange tiltag, der er nødvendige for at opbygge en kapitalmarkedsunion, er indeholdt i samme plan, men også, at der er en klar vilje til debat og til at fjerne de hindringer, der står i vejen for videreudviklingen af det europæiske finansielle system.

3.3. Målet om diversificering af finansieringskilder må ikke opfyldes på bekostning af banksystemet. Bank- og markedsbaseret finansiering går hånd i hånd og supplerer hinanden. Bankerne spiller også en rolle som formidler på kapitalmarkederne.

3.3.1. En prioritet i handlingsplanen er at øge bankernes kapacitet til at yde lån til økonomien. Nødlidende lån ⁽⁷⁾ er fortsat en kilde til bekymring i EU og fastholder kapital, som ellers kunne anvendes til at yde flere lån. Udvalget mener, at Kommissionen bør gribe ind og frigøre kapacitet på bankernes balancer ved at fremme NPL-securitiseringer og skabe markeder for »værdiforringede aktiver«. Lån fra banker kan gøres tilgængelige, hvis dybe og transparente markeder for »bankgæld på nødlidende virksomheder«, udvikles eller genoprettes, der hvor de allerede findes.

3.4. Dybe, likvide og effektive kapitalmarkeder kan være til nytte for alle operatører og aktører på disse markeder.

3.4.1. For virksomheder, som søger finansiering, kan kapitalmarkeder lette adgangen til midler og resultere i bedre vilkår og dermed lavere finansieringsomkostninger gennem en øget konkurrence mellem investorerne. Adgangen til finansiering vil ligeledes være bedre sikret i vanskelige tider, nu hvor kapitalmarkederne generelt er blevet bedre til at håndtere ustabile rammevilkår og mere risikobetonede projekter.

3.4.2. Markederne for statsobligationer er yderst vigtige for vurderingen af forskellige risici. Derfor kræver en kapitalmarkedsunion, at disse markeder integreres. Dette fremmer også konvergens i finansieringsomkostningerne for private udstedere. Hensigtsmæssige foranstaltninger på dette område er derfor velkomne.

3.4.3. Gennemførelsen af kapitalmarkedsunionen vil kun lykkes, hvis grundelementerne er tilstrækkeligt pålidelige og troværdige. Det er vigtigt at tage hensyn til de specifikke karakteristika ved de eksisterende rammevilkår for finansiering, samtidig med at der skabes et tilstrækkeligt antal nye chancer og muligheder på finansieringsområdet. Resultatet skal også sikre den internationale konkurrenceevne og tiltrækningskraft.

3.4.4. Navnlig set i forhold til SMV'er er der tale om en stor udfordring. Spørgsmålet er, hvordan deres finansiering sikres. Det vil være en stor opgave for SMV'erne at opnå adgang til kapitalmarkederne og de dermed forbundne finansieringsmuligheder og -instrumenter og gøre nyttig brug af disse. Ofte lider de også under et »informationsunderskud«, som skaber yderligere vanskeligheder for dem ⁽⁸⁾. Det vil derfor være vigtigt at vurdere, om de nye rammevilkår skaber fordelagtige vilkår for SMV'er.

3.4.5. Virksomheder og SMV'er, især mikrovirksomheder, som ikke har adgang til kapitalmarkederne, skal gennem hele deres livscyklus have mulighed for at vælge de finansieringskanaler, der er mest hensigtsmæssige for dem. For mikro- og små virksomheder er det derfor vigtigt med den størst mulige diversificering af det finansielle økosystem, således at de får adgang til den bredest mulige vifte af finansieringsstrukturer og -muligheder, herunder også leasing. Alle løsningsmuligheder skal undersøges. Der skal ikke alene søges efter løsninger inden for bank- eller markedsbaseret finansiering, men også andre steder. Juncker-planen er et godt udgangspunkt. Desuden kan der tilstræbes en mere aktiv rolle for EIB på dette område (direkte eller indirekte, f.eks. garantiordninger).

3.4.6. Investorerne vil få flere investeringsmuligheder. Det større udbud af finansielle produkter vil gøre det muligt for dem at tage øget hensyn til formålet med investeringerne, sikre en diversificering af risiciene, og forvaltningen heraf, samt forbedre risiko/afkast-udsigterne.

3.4.7. Investorerne har ret til en passende beskyttelse. Det er derfor nødvendigt med en passende ramme for investorbeskyttelse og en række andre foranstaltninger, herunder formidling af finansiell viden og et større og bedre informationsgrundlag. Som et grundlæggende element kan der arbejdes for at skabe en højere grad af forenkling, transparens og sammenlignelighed for så vidt angår de finansielle instrumenter på markederne, hvilket også kan være en fordel for alle, der søger finansiering.

⁽⁷⁾ »Non performing loans« eller NPL på engelsk.

⁽⁸⁾ EØSU's informationsrapport »SMV'ers og mid cap-selskabers adgang til finansiering i perioden 2014-2020: muligheder og udfordringer«, EESC-2014-06006-00-01-RI-TRA af 1.7.2015.

3.5. For reelt at realisere et indre marked er det ikke blot nødvendigt at fjerne de eksisterende grænseoverskridende barrierer og den nuværende fragmentering. Nye hindringer skal også forebygges. Udvalget mener, at en maksimal harmonisering og ensartede regler bør prioriteres. I den forbindelse har valget af instrumenter stor betydning og skal afvejes nøje. Det er derfor nødvendigt, at alle medlemsstater indfører, anvender og overvåger handlingsplanens forskellige foranstaltninger på samme måde.

3.6. En kapitalmarkedsunion skal styrke de europæiske økonomier og gøre dem mere modstandsdygtige over for chok. Det drejer sig om at sikre den økonomiske og finansielle stabilitet i EU. En passende lovramme er derfor nødvendig. En sådan skal give plads til de stærke sider af en kapitalmarkedsunion, herunder en sund risikodeling og -spredning, men samtidig modvirke svaghederne. Hele det finansielle system bør gøres mere modstandsdygtigt over for eventuelle fremtidige kriser. I givet fald bør følgerne af sådanne kriser modvirkes hurtigere og mere præcist.

3.7. Både på grund af de potentielle risici og af hensyn til den økonomiske og finansielle stabilitet bør der etableres et passende mikro- og makroprudentielt tilsyn på både nationalt og EU-plan inden for de relevante segmenter af kapitalmarkederne. De nye finansieringskanaler bør være underlagt princippet om »samme risiko, samme regler«.

3.8. Spørgsmålet om det såkaldte skyggebankssystem bør behandles. Udvalget har tidligere tilskyndet til at inddrage dette system i lovgivningen⁽⁹⁾ og påpeget, at risikoen for tilsynsarbitrage⁽¹⁰⁾ bør undgås. Faktisk mener udvalget ikke, at skyggeaktiviteter bør finde sted, og derfor bør skyggebankerne være underlagt de samme lovgivnings- og tilsynskrav som resten af det finansielle system⁽¹¹⁾. Samtidig mener udvalget, at det bør erkendes, at skyggebanksystemet også er en supplerende alternativ finansieringskanal, der kan være nyttig for realøkonomien⁽¹²⁾.

3.9. Hvad angår gennemførelsen af handlingsplanen støttes den valgte »bottom-up«-strategi og trinvis tilgang, idet disse giver mulighed for at tage højde for markedsdeltagernes input, prioritere og arbejde med en kombination af kortsigtede og langsigtede initiativer og foranstaltninger.

3.10. Det er nu vigtigt at bygge videre på den skabte dynamik og den brede støtte til en kapitalmarkedsunion, som der blev givet udtryk for i forbindelse med den offentlige høring om grønbogen, og hurtigt nå frem til konkrete resultater.

3.11. Det vil i den kommende periode være vigtigt at holde fokus på målsætningerne og sikre regelmæssige fremskridt. Det er vigtigt, at der skabes konkrete og positive resultater på alle områder, der er omfattet af handlingsplanen. I den forbindelse værdsættes Kommissionens hensigt om regelmæssigt at rapportere om fremskridtene med handlingsplanen og foretage en samlet revision i 2017, idet supplerende foranstaltninger og ændringer i tidsplanen kan blive nødvendige.

3.12. Der kan stilles spørgsmålstejn ved, om tidsplanen for at realisere en kapitalmarkedsunion senest i 2019 er realistisk og opnåelig. Der er stadig meget arbejde, der skal gøres, og der er grund til at frygte, at de store forskelle mellem medlemsstaterne ikke bliver så lette at overvinde. De forskellige elementer i handlingsplanen udgør kun et godt grundlag. Det er markedet selv, som vil være afgørende for kapitalmarkedsunionens succes eller fiasko.

Bruxelles, den 17. februar 2016.

Georges DASSIS

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁹⁾ Se EØSU's udtalelse »Efter krisen: et nyt finanssystem i det indre marked« (EUT C 48 af 15.2.2011, s. 38), punkt 2.7.2.1.

⁽¹⁰⁾ Se EØSU's udtalelse Grønbog om »Skyggebanker« (EUT C 11 af 15.1.2013, s. 39), punkt 1.4.

⁽¹¹⁾ Se EØSU's udtalelse Grønbog om »Skyggebanker« (EUT C 11 af 15.1.2013, s. 39), punkt 1.5.

⁽¹²⁾ Se EØSU's udtalelse »Skyggebanker — Hvordan tackle nye kilder til risici i den finansielle sektor« (EUT C 170 af 5.6.2014, s. 55), punkt 1.10.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF om det fælles merværdiafgiftssystem for så vidt angår varigheden af forpligtelsen til at overholde et minimumsniveau for normalsatsen

[COM(2015) 646 final — 2015/0296 (CNS)]

(2016/C 133/05)

Hovedordfører: Daniel MAREELS

Rådet besluttede den 14. januar 2016 under henvisning til artikel 113 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 2006/112/EF om det fælles merværdiafgiftssystem for så vidt angår varigheden af forpligtelsen til at overholde et minimumsniveau for normalsatsen«

[COM(2015) 646 final — 2015/0296 (CNS)].

Den 19. januar 2016 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 514. plenarforsamling den 17.—18. februar 2016, mødet den 17. februar 2016, Daniel Mareels til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 175 stemmer for, 3 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Udvalget tilslutter sig direktivforslaget om forlængelse af minimumsnormalsatsen for moms. Minimumssatsen forbliver på samme niveau som i tidligere perioder, dvs. 15 %, og den forlænges med to år fra 2016.

1.2. Overgangsordninger for moms har eksisteret i lang tid. Det er hensigtsmæssigt i den forbindelse at fastsætte en sådan minimumssats af hensyn til det indre markeds funktionsdygtighed, for uden en minimumssats, ville der være en risiko for markedsforstyrrelser og -forvridninger og for øget konkurrence mellem medlemsstaterne.

1.3. Hertil kommer, at fastsættelsen af en minimumssats for en klart angivet periode også bidrager til at skabe større klarhed og retssikkerhed, hvilket er til gavn for alle involverede.

1.4. Da ordningen i 2010 blev forlænget for femte gang, udtrykte udvalget håb om, at dette (dvs. forlængelsen) ville ske for »sidste gang«. Den nye forlængelse for en kortere periode kan opfattes som et skridt i den rigtige retning, men efter EØSU's mening ændrer det ikke ved det forhold, at der skal gøres en yderligere indsats for at komme væk fra den nuværende overgangsordning, som har været i kraft i over 20 år, og bevæge sig hen imod en endelig momsordning, der er skræddersyet til EU's indre marked.

1.5. Udvalget understreger behovet for et enkelt, harmoniseret indirekte beskatningssystem, der giver færre administrative byrder og klare fordele for virksomheder og enkeltpersoner, garanterer en retfærdig beskatning, sikrer indtægter til de offentlige kasser, mindsker risikoen for skattesvig og bidrager til udviklingen og gennemførelsen af det indre marked.

1.6. EØSU bifalder Kommissionens beslutning om i marts 2016 at offentliggøre en handlingsplan om momssystemets fremtid. Efter EØSU's opfattelse er det vigtigt at støtte det stærkt nødvendige fortsatte økonomiske opsving samt væksten med alle mulige midler, og en skræddersyet momsordning er en del af dette.

2. Baggrund

2.1. Med henblik på oprettelsen af det indre marked satte man allerede i begyndelsen af 1990'erne ind på at nærme sig en endelig momsordning, men den manglende enighed mellem medlemsstaterne betød, at det kun var en overgangsordning, der var mulig.

2.2. I den forbindelse blev direktiv 92/77/EØF vedrørende momsatsen vedtaget. Direktivet indførte et system af minimumssatser og indeholdt en bestemmelse om, at normalsatsen fra den 1. januar 1993 til den 31. december 1996 ikke kunne være lavere end 15 % i nogen medlemsstat. Bestemmelsen er siden blevet forlænget fem gange og var gældende indtil den 31. december 2015.

2.3. Dette forslag — som tydeligvis er blevet fremlagt ret sent — forlænger anvendelsen af minimumssatsen på 15 %, men denne gang kun for to år. Dette skyldes, at Kommissionen vil offentliggøre en handlingsplan i foråret 2016, med henblik på at bevæge sig i retning af et enklere og mere effektivt endeligt momssystem, der er bedre sikret mod svig og skræddersyet til det indre marked. I denne periode kan der afholdes mere omfattende drøftelser om momsatsen.

Bruxelles, den 17. februar 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen — Mod en integreret strategisk energiteknologiplan (SET): Hurtigere omstilling af Europas energisystem

[C(2015) 6317 final]

(2016/C 133/06)

Ordfører: Mihai MANOLIU

Kommissionen besluttede den 15. juli 2015 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen — Mod en integreret strategisk energiteknologiplan (SET): Hurtigere omstilling af Europas energisystem«

[C(2015) 6317 final].

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som vedtog sin udtalelse den 2. februar 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 514. plenarforsamling den 17.—18. februar 2016, mødet den 17. februar 2016, følgende udtalelse med 172 stemmer for, 6 stemmer imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU fornyer sit engagement til fordel for en energiunion (solidaritetsbestemmelse, transit af energi som en femte bevægelsesfrihed, energieffektivitet i forreste række, overgang til et bæredygtigt samfund, der så lidt som muligt er baseret på kul) og en europæisk dialog om energi og støtter en så effektiv gennemførelse af den strategiske energiteknologiplan (SET) som muligt.

1.2. Det er muligt at nå denne målsætning med en fælles og sammenhængende tilgang via indbyrdes samarbejde mellem de berørte aktører inden for energipolitikken, samordning af forsknings- og innovationsprogrammerne på energiområdet og støtte til hurtig indførelse af bæredygtige og miljøvenlige energiteknologier.

1.3. Det er EØSU's opfattelse, at den vigtigste udfordring ligger i den tekniske og forskningsmæssige udvikling af teknologier og innovation samt fremme af faktorer, der beforder nye idéer og koncepter som dem, der er indeholdt i **den strategiske energiteknologiplan for EU (SET-planen), som er nødvendig for en hurtigere omstilling af Europas energisystem.**

1.4. Disse idéer bør ledsages af et mandat, der drøftes med aktørerne på området, en integreret struktur for deltagelse i en køreplan, som gennemføres parallelt med en handlingsplan for investeringer gennem passende anvendelse af europæiske, nationale, regionale og lokale ressourcer via den europæiske energiforskningsalliance (EERA) og europæiske industriinitiativer (EII) for at fremme opfyldelsen af målene.

1.5. Efter EØSU's mening vil en hurtigere omstilling af Europas energisystem i de kommende år fortsat være en stor udfordring for Europa med henblik på at bekæmpe klimaforandringer, øge Europas konkurrenceevne og økonomiske tiltrækningskraft og garantere forsynings sikkerheden for forbrugerne, hvad enten de er små eller store, til en acceptabel pris, som fastsættes på en gennemsigtig måde.

1.6. EØSU mener, at energipolitikken skal baseres på udviklingen af nøglesektorer, som fastsættes gennem dialog og samarbejde, for forskning og innovation samt uddannelse af de medarbejdere, som skal anvende de nye teknologier.

1.7. For at leve op til de europæiske borgeres forventninger er det efter EØSU's opfattelse nødvendigt med en sammenhængende og samlet tilgang til energispørgsmålet, der passerer via samarbejde mellem medlemsstaterne og et velfungerende indre marked for energi. Store investeringer trænger sig på såvel i den teknologiske forskning som i infrastruktur, og investorerne har brug for en forudsigelig og stabil politisk ramme, som er defineret på grundlag af en præcis analyse af udviklingsprioriteringer, tilgængelige og disponible finansieringsmuligheder, den europæiske industris konkurrenceevne og, ikke mindst, borgernes forhåbninger.

1.8. SET-planen skal være konkret og forankret i den europæiske virkelighed. Hvis de nye energiteknologier medfører højere priser på energi for slutbrugeren, hvis altså de politiske beslutninger resulterer i højere energipriser, så kan borgerne med rette forvente, at man forsøger at gøre noget ved problemet. Inddragelsen af forbrugere skal være konkret og vedvarende, og energifattigdom bør bl.a. afhjælpes gennem socialpolitiske foranstaltninger samt uddannelses- og efteruddannelses tiltag.

1.9. De europæiske erfaringer har vist, at tvangsindførelse af teknologier til produktion af energi i overensstemmelse med krav om lave CO₂-udledninger uden at tage hensyn til disse teknologiers modenhed og pris, ikke giver gode resultater, men tværtimod skaber risiko for, at det indre marked for energi bryder sammen.

1.10. Teknologier til produktion af elektricitet fra fornyelige energikilder rummer efter udvalgets mening et stort potentiale og kan give løsninger, som bør støttes gennem demonstrationsprojekter og udbredelse af frugtbare erfaringer. Der er også grund til at overveje andre teknologier med lave CO₂-udledninger: teknologier til ren kulforbrænding, energilagring (navnlig af elektricitet), efterspørgselsreaktion, anvendelse af kul og brint, kraftvarmeproduktion og fjernvarme og -køling samt nuklear fission og fusion.

1.11. EØSU efterlyser på ny, at der etableres en offentlig dialog i hele EU om energispørgsmål (den europæiske energidialog), for at borgerne og civilsamfundet som helhed kan få medejerskab til energiomstillingen og udgifterne til de forskellige teknologier, også dem, der skyldes politiske valg truffet på grundlag af forskning. Dialogen skal foregå på alle myndighedsniveauer. Det europæiske niveau har igennem de senere år til stadighed fremhævet de europæiske målsætninger om reduktion af udledningen af drivhusgasser, mens gennemførelsen af politikken på dette område har hørt under medlemsstaternes kompetence. Denne situation har resulteret i manglende sammenhæng i de forskellige nationale politikker.

1.12. EØSU finder det absolut nødvendigt at fortsætte integrationskursen på det indre marked gennem udviklingen af en europæisk tilgang til energiforsyning og indførelse af reel solidaritet. I en mellemfase må man fremme det regionale niveau, som er nødvendigt for at styrke samarbejdet på dette område, og som bør være fleksibelt og i stand til at promovere innovative løsninger, der kan optimere produktion af elektricitet fra fornyelige energikilder, som samordnes i realtid.

1.13. Udvalget mener, at der bør iværksættes foranstaltninger med henblik på at integrere de forskellige energiproduktionsformer, herunder dem, der affødes af den teknologiske forskning, på energimarkedet, især hvad angår nettilslutning og balancering og prissætning.

1.14. EØSU slår til lyd for øgede investeringer og en øget forsknings- og udviklingsindsats inden for lagring og for mere synergi på EU-niveau på området, således at man kan reducere omkostningerne ved energiomstillingen, garantere forsynings sikkerheden gennem sammenkobling af de europæiske energinet og booste europæisk økonomisk konkurrenceevne.

1.15. Udvalget minder i den forbindelse om, at gas har stor betydning for Europas energimix og for borgernes energisikkerhed. Det opfordrer til at satse på lagring, så medlemsstaterne får fælles reserver til rådighed. Det er ligeledes nødvendigt at udnytte det betydelige potentiale, som ligger i en forbedring af energieffektiviteten i bygninger og inden for transport.

1.16. EØSU finder, at øgede investeringer i forskning og innovation vil kunne stimulere den økonomiske vækst og skabe nye arbejdspladser i Europa. En ny energistyring baseret på nationale planer kan sikre et sammenhængende energimarked. Her er den europæiske dialog en absolut forudsætning.

1.17. Udvalget er af den opfattelse, at merværdien af SET-planen består i en bedre samordning og en ny styring af det europæiske energisystem, al den stund planen vil skulle forhindre de tidligere overlap og vil blive baseret på reelle og transparente data. SET-planen vil konsolidere europæiske grundpiller som fællesskabsmetoden, det europæiske demokrati i funktion, konkurrence, samarbejde og solidaritet såvel som Europas rolle i verdenssamfundet.

1.18. Udvalget henleder opmærksomheden på SET-planens indvirkninger på borgerne, for så vidt angår beskæftigelsen og krav til kvalifikationer. Her bør spørgsmålet om ophavsrettigheder tages i betragtning.

2. Baggrund

2.1. Selv om EU-medlemsstaternes ressourcer og infrastruktur varierer fra land til land, deler de dog den samme målsætning, nemlig dekarbonisering af energisektoren. Diskussioner vedrørende energiomstilling bør navnlig omfatte følgende spørgsmål: de nye aktører og de nye forretningsmodeller i olie- gas- og elektricitetssektoren, dynamikken i det politiske miljø og konsekvenser i form af investeringer, reguleringen af energimarkeder, betydningen af teknologisk innovation for energisystemerne, afvikling af de gamle, traditionelle energireservoirer, problematikker som følge af en ny styringsmodel for energisektoren og de perspektiver, som en sådan åbner.

2.2. Det drejer som en udfordring, som kræver omgående handling. EU oplever i øjeblikket store forandringer på energiområdet. Den europæiske økonomi og sårbare forbrugere står over for både en stadig større risiko for upålidelige forsyninger og høje energipriser.

2.3. EØSU agter at støtte en fælles europæisk energipolitik, der er i stand til at garantere forsyningssikkerheden, en teknologisk førerposition med hensyn til markedsintegration af energi produceret ved hjælp af fornyelige energikilder, energieffektivitet, reduktion af forbruget, udvikling af infrastruktur, korrekt indregning af omkostninger i priserne for slutbrugerne og sidst, men ikke mindst, fastholdelse på lavt niveau af de generelle udgifter for det pågældende energimix samt frigørelse af de private og offentlige finansielle midler, der er nødvendige for at dække udgifterne.

2.4. EØSU tænker i den forbindelse på de finansielle ressourcer fra EIB, programmet for det europæiske energinet, den europæiske økonomiske genopretningsplan, 2020-Fonden for Energi, Klimaændringer og Infrastruktur (Marguerite-fonden), førtiltrædelsesinstrumenter som det europæiske naboskabs- og partnerskabsinstrument samt rammeprogrammet for forskning og teknologisk udvikling.

2.5. SET-planen er et vigtigt og ambitiøst værktøj til at garantere energisikkerhed. En bred debat med de europæiske borgere vil muliggøre opfyldelsen af dette mål. EØSU vil kunne spille en katalysatorrolle for denne dialog. Udvalget mener, at det er vigtigt at inddrage borgerne i løsningen af energiomstillingsproblemer (her henvises til EØSU's forslag vedrørende European paper on energy savings) og inddragelsen kunne mere konkret have form af et forum for det (organiserede) europæiske civilsamfund med fremme af en europæisk energidialog som formål.

2.6. EØSU er af den overbevisning, at man i forbindelse med spørgsmål vedrørende energiomstilling skal tage hensyn til og evaluere konkurrenceevnen, følgerne for beskæftigelsen og den sociale sikkerhed. De regionale markeder vil kunne fjerne mistillid. Gennemførelse af konkrete energipolitikker kræver tillid og uddannelse på området.

2.7. EØSU synes, at finansieringen af SET-planen fra Kommissionens og medlemsstaternes forsknings- og udviklingsbudgetter er utilstrækkelig. Det er derfor så meget desto vigtigere at gribe til EU's strukturfonde, Den Europæiske Investeringsfond og indtægterne fra EU's emissionshandelssystem. Det er nødvendigt at udnytte de private økonomiske aktørers investeringspotentiale via innovationsprogrammer og incitament. Succes får man kun ved at prøve sig frem og åbne op for en bred vifte af valgmuligheder og innovative finansielle og økonomiske idéer.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Energiunionen er efter EØSU's mening ensbetydende med en energi, der bliver mere sikker, bæredygtig og overkommelig i økonomisk henseende for slutbrugeren. Den vil åbne døren for fri bevægelighed for energistrømme på tværs af grænserne og garantere sikker forsyning for alle europæiske borgere i alle EU-lande.

3.2. For at udmønte SET-planens ambitiøse målsætninger i realiteter, mener EØSU, at EU skal forny den måde, hvorpå energi produceres, transporteres, leveres og distribueres til kunderne. Forbrugerne skal sættes i centrum og bør i et meget konkurrencepræget marked bistås med omfattende teknisk ekspertise.

3.3. Nye teknologier og innovationer vil spille en væsentlig rolle i omstillingen af EU's energisystem og i den ændring, som vil komme til at præge energiværdikæden for at gøre den mere smidig med forbrugerne og de små producenter som aktive aktører (producent-forbrugere) og nye net af energiproducenter, -operatører og -regulatorer, der er i stand til at interagere på et kompleks marked. De små producenter kan spille en rolle i udviklingen og indførelsen af nye energiteknologier.

3.4. Nye idéer og teknologier skal overføres fra den ene sektor til den anden, så man når op på den nødvendige kritiske masse for kollektivt at påtage sig forskning og innovation ved at overskride grænserne mellem forskellige processer og aktivitetsområder.

3.5. Det er udvalgets holdning, at generelle teknologiske fremskridt i EU's medlemsstater skal udgøre det nødvendige fundament for nye forretningsmodeller, nye ordninger, som sikrer en rimelig betaling for tjenesterne, og et velfungerende energisystem. Informationsudveksling, der foregår på en for forbrugeren gennemsigtig, sikker og ligefrem måde, vil bidrage til en dybere forståelse af forbrugernes adfærd.

3.6. Den økonomiske stabilitet afhænger efter udvalgets mening af, hvor robuste de energisystemer, som fastsættes i SET-planen, er. Energisystemerne skal kunne klare store ændringer, som fastsat i SET-planen. Udviklingen af mere intelligente og integrerede energinet i EU vil skulle understøtte forsyningsikkerheden og tjenesteydelser til forbrugerne i medlemsstaterne af høj kvalitet.

3.7. Optimeringen af værdikæden vil formentlig skabe nye forretningsmodeller (genbrug, genanvendelse, oparbejdning). Markedsføringen af effektiv forsknings- og innovationspraksis og -metoder inden for energiøkonomiteknologier bør støttes med henblik på at forbedre integrationsprocessen for at sikre systemets overordnede effektivitet.

4. Særlige bemærkninger

4.1. EØSU mener, at planens målsætninger er veldefinerede. Udvalget er enige i Kommissionens vision: SET-planen gøres bedre egnet til at klare nye udfordringer gennem et mere målrettet fokus, en mere integreret tilgang og en ny forvaltningsform og styring. De ændringer, som foreslås for at nå disse mål, skal være velgennemtænkte og realistiske.

4.2. EØSU insisterer på, at det er nødvendigt at styrke SET-planen for at stimulere forskning og innovation, så disse lever op til de nye krav om ekstra kapacitet og ressourcer i hele EU. Udvalget er enig i, at det for at maksimere SET-planens effektivitet og gennemslagskraft bl.a. er nødvendigt:

— at øge medlemsstaternes og den private sektors økonomiske engagement

— at udvide de berørte parter deltagelse i hele forsknings- og innovationskæden.

4.3. Der er en legitim interesse i de ti aktioner, hvis gennemførelse hovedsagelig defineres i forhold til de berørte parter, og som har til formål at fremskynde omstillingen af energisystemet, at skabe nye arbejdspladser og producere vækst.

4.4. Det er udvalgets holdning, at EU skal styrke sin indsats for markedsføringen af nye energiteknologier, der kan give høje udbytter for lave udgifter, kun udleder lidt kuldioxid og er bæredygtige, efter en gennemsigtig vurdering af miljøindvirkningen.

4.5. Forsknings- og udviklingsaktiviteter under SET-planen bør centreres om følgende specifikke elementer, der udgør søjler for den europæiske energipolitik:

— konkurrenceevnen: infrastruktur og energinet, det indre marked og konkurrenceevnen, forskning og innovation i energisektoren;

— forsyningsikkerheden: energipolitikken udadtil, olie, gas;

— klimaet: energieffektivitet, fornyelige energikilder, CO₂-opsamling og -lagring, EU's emissionshandelssystem.

4.6. En øget anvendelse af teknologier til energiproduktion, der er baseret på uregelmæssigt forekommende fornyelige energikilder, kan efter EØSU's mening skabe en voldsom forøgelse af udgifterne, som, væltet over på forbrugerne, i de kommende år vil resultere i en betydelig forøgelse af priserne for derefter at nå en industriel fase, når det gælder opførelse af anlæg. Det er ligeledes værd at bemærke, at internalisering af de eksterne omkostninger og ophøret af subventioner til energiproduktion baseret på fossile brændstoffer også uundgåeligt vil føre til stadig højere priser på lang sigt.

4.7. Når det gælder industriens konkurrenceevne, energiteknologier og innovationspolitik, er det nødvendigt hurtigt at skabe resultater, der kan nedbringer udgifterne, ved at fremskynde indførelsen af bæredygtige teknologier på markedet: manglende handling vil have direkte konsekvenser for de private investeringer og de nationale budgetter og føre til en situation med økonomisk recession.

4.8. For at sikre ligevægt mellem udbud, omstilling, transport og den endelig brug af energien bliver det nødvendigt at optimere systemet, at udvikle nye teknologier som defineret i SET planen med henblik på effektiv interaktion mellem de forskellige aktører og bestanddele gennem en global tilgang og mulige synergier mellem energinettene (elektricitet, olie, gas, varme og mobilitet) med fuldførelse af det indre marked for energi som endemål.

4.9. For at sikre fleksibilitet i systemet skal man kunne regne med en bred vifte af alternative energilagringssløsninger, som er tilpasset en lang række energiformer. Der er potentiale for yderligere udvikling på dette område. Det vil vise sig afgørende vigtigt at udvikle lagringen for at opnå et afbalanceret energisystem, der giver mulighed for aktivt at forvalte de fornyelige energiressourcer, øge deres andel og mindske restriktionerne samt minimere og afstemme infrastrukturinvesteringer gennem fremme af fleksibilitet i energisystemet.

4.10. Innovative forvaltningsværktøjer kombineret med nyt (fast og mobilt) udstyr til lagring af elektricitet anbragt hos forbrugerne vil åbne for en vifte af mulige metoder til at optimere brugernes forbrug, mens udgifterne på et fleksibelt energimarked vil falde. Brint muliggør meget alsidige lagringsløsninger, som man kan basere en decentral produktion af elektricitet på, og som trumfer de fornyelige energikilders manglende stabilitet.

4.11. Formålet med forsknings- og innovationsforanstaltninger bør være at skabe modeller samt måle og kontrollere drift og vedligeholdelse af decentrale varme- og køleanlæg med lave drivhusgasemissioner ved at fremskynde markedsføringen af nye effektive energiprodukter og -systemer og optimere de tre søjler for en effektiv energianvendelse, nemlig måling, optimering af energianvendelsen og en bæredygtig funktionsmåde med henblik på holdbare resultater.

4.12. Eftersom urbaniseringen kun vil tage til, vil byernes rolle for dekarboniseringen af EU's økonomi vokse i betydning. Med henblik på en fælles reaktion på fælles udfordringer og større bæredygtighed må de berørte parter på lokalt plan opmuntres ved at bringe de offentlige myndigheder på dette niveau sammen med økonomiske aktører og borgerne.

4.13. Efter EØSU's opfattelse er genanvendelse af litium-ion-batterier først og fremmest en økonomisk udfordring, eftersom disse processer er blevet udviklet som lukkede genanvendelsessystemer, men der er brug for at tilpasse dem, så batterier i elbiler også kan genanvendes.

4.14. EØSU finder, at den europæiske batteriindustri skal tilpasse sig genanvendelsessektoren og drage fordel af den stærke udvikling, der finder sted på markedet for e-mobilitet, og væksten inden for mobilt udstyr. Industrien satser på, at EU vil godkende den europæiske batteriteknologi.

4.15. For bedre at garantere EU's forsyningssikkerhed er det nødvendigt at sammensætte et varieret mix af bæredygtige teknologier (avanceret biobrændstoffer, brint og alternative flydende og gasformige brændstoffer, herunder flydende naturgas (LNG)).

4.16. EØSU gør opmærksom på, at EU er hjemsted for erhvervsvirksomheder, der er førende i verden, når det gælder udviklingen af teknologier med lave CO₂-udledninger, herunder nuklear fission. EU skal have en forsyningssikkerhed, som er konkurrencedygtig, og Unionens investeringer i forskning og innovation bør dække hele teknologiforsyningskæden fra materialer til fremstilling.

4.17. Selv om fornyelige energikilder får mere og mere vind i sejlene, anvendes fossile brændstoffer (kul) stadig i vidt omfang til produktion af elektricitet i verden. På trods af den lave brændværdi vil EU fortsat anvende kul til produktion af elektricitet. I den forbindelse bør EU bruge teknologier, der udnytter kullet mere effektivt.

4.18. EØSU konstaterer, at EU er delt på spørgsmålet om nuklear energi. Når EU bevæger sig ind på dette emne, er politikken langt fra fælles. De nye avancerede reaktorer, der er under opførelse, kan give den nukleare energi en renæssance, som synes velforankret i virkeligheden på trods af en kort tøven. Tiden vil vise, om Den Europæiske Union på et tidspunkt kan tillade sig at vægte den nukleare energi lavere i energimixet, men for øjeblikket buldrer den nukleare energi frem. Feedback om drifts- og tilpasningsomkostninger i forbindelse med de ældste anlæg ville være nyttig for fremtidige politiske beslutninger om nuklear energi.

Bruxelles, den 17. februar 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om EU's udvidelsesstrategi

[COM(2015) 611 final]

(2016/C 133/07)

Ordfører: Ionuț SIBIAN

Kommissionen besluttede den 10. november 2015 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»EU's udvidelsesstrategi«

[COM(2015) 611 final].

Det forberedende arbejde henvistes til Sektionen for Eksterne Forbindelser, som vedtog sin udtalelse den 29. januar 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 514. plenarforsamling den 17.—18. februar 2016, mødet den 18. februar 2016, følgende udtalelse med 170 stemmer for, 14 imod og 11 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) støtter Kommissionens særlige fremhævelse af grundprincipperne i tiltrædelsesprocessen, herunder det forhold at udvidelseslandene skal prioritere reformer vedrørende retsstaten, grundlæggende rettigheder, de demokratiske institutioners funktion (inklusive reform af hhv. valgsystemet og den offentlige forvaltning), økonomisk udvikling og styrkelse af konkurrenceevnen. I forbindelse med overvågningen af fremskridt bør man være særligt opmærksom på civilsamfundets advarsler mod politiske tiltag og udviklingstendenser, der har en negativ indvirkning på retsstatsprincippet og de demokratiske standarder.

1.2. EØSU opfordrer på det kraftigste Kommissionen til at holde fast i kvaliteten af deltagelsesdemokratiet som et af de politiske kernekriterier, der skal vurderes. Der skal fortsat handles beslutsomt for at sikre en systematisk opbygning af effektive, fuldt ud operationelle institutioner med en meningsfuld deltagelse af civilsamfundsorganisationer. Dette vil bidrage til at bekæmpe risikoen for, at staten overtages af politiske interesser, øge opmærksomheden på alle berørte parter ansvarlighed og sikre medinddragelse og gennemsigtighed i alle reform- og forhandlingsprocesser.

1.3. De harmoniserede vurderingsskalaer, der anvendes til rapportering, og den vægt, der lægges på både den aktuelle situation og fremskridtene i de enkelte lande, øger gennemsigtigheden, muliggør et målrettet fokus på prioriterede områder og bør bidrage til at øge bevidstheden om tiltrædelsesprocessen. De fastlægger også rammerne for et øget samarbejde med hvert land, for så vidt angår den brede vifte af spørgsmål, som undersøges. De hermed forbundne risici for at aflede opmærksomheden fra de specifikke problemer, som landene konfronteres med, skal vurderes og modvirkes. Kontinuiteten, regelmæssigheden og udbredelsen af de foreliggende kommunikationskanaler og høringsmekanismer blandt EU-institutionerne og udvidelseslandene er i denne henseende af afgørende betydning.

1.4. EØSU glæder sig over Kommissionens klare budskab om, at et stærkt civilsamfund er en væsentlig bestanddel af ethvert demokratisk system, og bemærker dens politiske støtte til at skabe gunstigere og mere fremmende betingelser for civilsamfundet, herunder en hensigtsmæssig høringsproces med civilsamfundet i forbindelse med politikudformning. Dette er en vigtig forudsætning for en tilfredsstillende opfyldelse af de politiske kriterier og kan også fungere som benchmark i tiltrædelsesforhandlingerne.

1.5. EØSU mener, at Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet bør intensivere deres kommunikationsindsats for at videreformidle fordelene og udfordringerne ved udvidelsespolitikken til de europæiske borgere, og at arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationerne bør være tætte partnere og budbringere i denne proces.

1.6. EØSU gentager på ny behovet for at øge åbenheden og rummeligheden i hele tiltrædelsesprocessen⁽¹⁾. Kommissionen bør foregå med et godt eksempel ved at gøre det nemmere at få adgang til forhandlingsdokumenter som f. eks. missionsberetninger, ekspertudtalelser om national lovgivning, TAIEX-rapporter (teknisk bistand og informationsudveksling) og ved at offentliggøre opnåede mål og resultater i forbindelse med EU-finansierede projekter i regionen. Man vil således kunne øge opmærksomheden om virkningerne af EU-bistand og bygge videre på de allerede indhøstede erfaringer i regionen.

1.7. Kommissionen bør sørge for en væsentlig stigning i den finansielle støtte, herunder fra projekter under civilsamfundsfaciliteten, der har som målsætning af styrke civilsamfundsorganisationernes kapacitet (inkl. udvikling af politisk ekspertise og støtte til styrkelse af overvågningskapaciteten) og fremme mediernes professionalisme og uafhængighed. Regionalt samarbejde og netværksarbejde bør støttes yderligere ved at trække på de gode erfaringer, som allerede findes i regionen, herunder instrumenter til fremme af samarbejde og en fælles indsats mellem ngo'er og arbejdsmarkedets parter (inkl. erhvervsorganisationer) med borgerdialog og læring som udgangspunkt.

1.8. Styrkelse af arbejdsmarkedsparternes kapacitet til at deltage aktivt i den sociale dialog bør være en prioritet i EU's bistandsprogrammer. Der er behov for at fremme deres adgang til finansieringsmuligheder og udvikle deres evne til effektivt at deltage i alle økonomiske, sociale og juridiske spørgsmål, herunder i tiltrædelsesforhandlingerne med EU. Deres organisatoriske strukturer, interne kommunikation og kapacitet til at tjene medlemmerne bør styrkes.

1.9. EØSU opfordrer til at styrke den rolle, som civilsamfundets blandede rådgivende udvalg spiller. De blandede rådgivende udvalg bør forsøge at udfylde »tomme nicher«, som ikke dækkes af andre organer i forhandlingsprocessen, og fokusere på et antal udvalgte områder. Med henblik herpå efterlyser EØSU en bedre informationsudveksling mellem de blandede rådgivende udvalg og Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet.

1.10. EØSU beder regeringerne i regionen om at støtte arbejdsmarkedets parter og andre civilsamfundsorganisationer på lige vilkår og inddrage dem tæt i deres nationale strategier, politikker for EU-tiltrædelse og forhandlingsstrukturer samt i programmeringen og gennemførelsen af EU-finansierede projekter. Der skal gennemføres konsekvensvurderinger af lovgivningen, når de forbereder de nationale forhandlingspositioner og den retlige harmonisering, med henblik på at kortlægge tilpasningsrisiciene. Det er af afgørende betydning at inddrage ikke-statslige aktører, herunder erhvervslivet, fagforeninger og repræsentanter for de berørte samfundsgrupper.

1.11. Alle lande i regionen bør oprette nationale råd for europæisk integration, som skal samle højtstående politiske myndigheder og vigtige civilsamfundsorganisationer regelmæssigt med henblik på at gøre EU-integrationsprocessen mere gennemsigtig og videreformidle den i større udstrækning.

⁽¹⁾ Detaljerede anbefalinger kan findes i EØSU's udtalelse fra 2014 om Styrkelse af gennemsigtigheden og medinddragelsen i EU-tiltrædelsesprocessen (EUT C 451 af 16.12.2014, s. 39).

1.12. De positive skridt, som er blevet registreret i nogle lande med hensyn til rammerne og mekanismerne for dialog og samarbejde mellem regeringen og civilsamfundsorganisationerne, er ikke tilstrækkelige. En effektiv gennemførelse af lovbestemmelser samt gennemsigtighed og overensstemmelse i høringsprocesserne bør af de nationale regeringer betragtes som prioriteter, og fremskridt bør overvåges i overensstemmelse hermed.

1.13. EØSU opfordrer de politiske myndigheder til at samarbejde med civilsamfundsorganisationerne i forbindelse med indførelsen af reformer og gennemførelsen af lovgivning om væsentlige spørgsmål, såsom håndtering af korrupsionssager på højt niveau, bedre overvågning af offentlige indkøbsprocedurer og forbedring af de lovmæssige rammer for finansiering af politiske partier. Desuden opfordrer det landene i regionen til at forbedre reglerne om fri adgang til information og deres praktiske gennemførelse, vedtage og implementere love om whistleblowing og gøre whistleblowerbeskyttelsessystemet mere effektivt i praksis. Offentlighedens kendskab til mulighederne for at indberette korrupsion bør øges, og her kan civilsamfundsorganisationerne være en pålidelig partner. Derudover vil det være hensigtsmæssigt, at den sociale trepartsdialo g med parternes samtykke reguleres med henblik på at følge op på de aftaler, der indgås.

1.14. De politiske myndigheder i landene i regionen bør fremme og støtte stærke og uafhængige regulerende institutioner, navnlig ombudsmandsinstitutioner i lighed med modellerne i Albanien og Serbien, samt ansvarlige for fri adgang til information og for beskyttelse af privatlivets fred, anti-korrupsionsorganer, statslige revisionsinstitutioner og valgkommissioner. EØSU understreger, at ombudsmænd kan yde et betydeligt bidrag, der komplementerer det arbejde, som udføres af de civilsamfundsorganisationer, der beskæftiger sig med grundlæggende rettigheder, især hvad angår beskyttelse af mindretal.

1.15. I lyset af den høje ungdomsarbejdsløshed i det vestlige Balkan anbefaler EØSU at udvide EU's ungdomsgaranti til at omfatte EU-tiltrædelseslandene i denne region. »Ungdomsgarantien« bør finansieres af de relevante EU-midler. Der bør oprettes tosporede uddannelser i samarbejde med arbejdsmarkedets parter, herunder handels- og industrikamre og andre erhvervsorganisationer.

1.16. Mens EU efterlyser en styrkelse af regeringernes rolle i forbindelse med tildelingen af EU-midler, bør tildelingen af midler til civilsamfundet ikke primært foregå gennem regeringer, da dette kan skabe interessekonflikter. EU bør støtte oprettelsen af flere uafhængige finansieringssystemer. Uafhængige stiftelser/fonde til støtte for civilsamfundet kunne være en mere hensigtsmæssig mekanisme til fordeling af EU-midler. Følgende grundlæggende krav bør overvåges nøje: gennemsigtighed i tildelingen og anvendelsen af midler, lige behandling af og undgåelse af interessekonflikter og/eller politisk indblanding i tildelingen af offentlige midler.

1.17. Såvel Kommissionen som de nationale myndigheder bør fortsat have følgende finansieringsprioriteter: opbygning af civilsamfundsorganisationernes nationale kapacitet (i form af ressourcecentre, støtte til koalitioner, programmer for udvikling af ekspertise), udvidelse af støttens rækkevidde (især så den når uden for hovedstæder og udbredes til græsrodsorganisationer) samt fremme af civilsamfundsorganisationernes deltagelse i tråd med EØSU's erfaringer.

2. Samlet vurdering af udvidelsesdagsordenen og inddragelse af civilsamfundsorganisationerne

2.1. EØSU er bevidst om, at EU's udvidelsespolitik spiller en afgørende rolle for at sikre fred, sikkerhed og stabilitet i Europa. Udvidelsesdagsordenen for 2015 indeholder for første gang et mellemsigtet perspektiv for politikken. På trods af den utvetydige udmelding om, at ingen af udvidelseslandene vil være parate til at tiltræde EU i denne Kommissions mandatperiode, er det afgørende for landene i det vestlige Balkan at beholde udsigten til EU-medlemskab, og at man vurderer, overvåger og støtter deres fremskridt og indsats på grundlag af klare benchmarks med et fremadskuende perspektiv for, hvad landene vil og skal arbejde på.

2.2. Medtagelsen af civilsamfundet i et separat afsnit under de politiske kriterier i landerapporterne og den til en vis grad yderligere integration af civilsamfundets rolle i forhandlingskapitlerne er et positivt skridt. I forbindelse med overvågningen af fremskridt og vurderingen af situationen for civilsamfundet bør Kommissionen nøje følge, hvordan retningslinjerne for EU-støtte til civilsamfundet integreres i udvidelseslandene. Retningslinjerne bør også være en referenceramme og vejledning for tiltrædelseslandene selv.

2.3. EØSU henviser på ny til, at social dialog er nøglen til økonomisk udvikling på Vestbalkan og i EU. De specifikke udfordringer, som arbejdsmarkedets parter står over for, bør overvåges mere systematisk og mere detaljeret i de landespecifikke bedømmelser og rapporter. Der bør lægges særlig vægt på opretholdelsen af befolkningens arbejdsretlige og sociale beskyttelse.

2.4. EØSU glæder sig over Kommissionens intention om at sætte større fokus på beskæftigelse og sociale udfordringer i det kommende arbejde med de økonomiske reformprogrammer, som udarbejdes af udvidelseslandene. Civilsamfundsorganisationer bør også indgå i denne proces, og deres holdninger og ekspertise bør tages i betragtning både på nationalt og EU-plan, så man undgår situationer, hvor civilsamfundsorganisationer udelukkende informeres om strategier og handlingsplaner, der allerede er blevet truffet beslutning om. De nationale myndigheder bør pålægges at sikre en effektiv inddragelse af civilsamfundsorganisationer.

2.5. Civilsamfundets deltagelse i tiltrædelsesprocessen består i: 1) direkte inddragelse i de egentlige forhandlinger (dvs. screening, forberedelse af de nationale positioner og tilsyn med forløbet, 2) den sociale og civile dialog i relation til udformningen af politikkerne og lovgivningens harmonisering med gældende EU-ret, 3) deltagelse i programmeringen af førtiltrædelsesfinansieringen og 4) uafhængig overvågning af fremskridt i reformprocesserne og de sociale virkninger. Varetagelsen af disse roller kræver passende finansiel støtte via nationale offentlige midler og førtiltrædelsesfinansiering.

2.6. Det at øge opmærksomheden på civilsamfundets rolle og inddrage arbejdsmarkedets parter i tiltrædelsesprocessen har både været en vigtig opgave og en udfordring for EØSU. I nogle lande opretholder regeringerne fortsat en negativ holdning til civilsamfundet, og som følge deraf har de blandede rådgivende udvalgs anbefalinger haft ringe gennemslagskraft. De blandede rådgivende udvalg har ikke desto mindre skabt muligheder for direkte udvekslinger mellem civilsamfundet, EU og nationale politikere og embedsmænd, selv om de kun har haft ringe indvirkning på regeringens politik. Med dette in mente ville de blandede rådgivende udvalg få stor gavn af en større opbakning og et tættere samarbejde med Kommissionen, Rådet og Europa-Parlamentet, idet det dermed sikres, at større betænkeligheder omkring nationale forhold i tilknytning til tiltrædelsen af EU, der kommer til udtryk i den civile og sociale dialog i landene, bliver hørt i alle relevante beslutningstagningsfora.

2.7. Som nævnt af Kommissionen understreger EØSU vigtigheden af regionalt samarbejde og fremme af regional økonomisk udvikling og konnektivitet som et afgørende element i stabiliserings- og associeringsaftalerne og udvidelsesprocessen. I denne forbindelse er der sket en positiv udvikling i det regionale samarbejde mellem civilsamfundsorganisationer inden for erhvervslivet med underskrivelsen af aftalen »Chambers' Investment Forum« (CIF) ⁽²⁾. Idéen bag CIF er at inddrage regionens erhvervsliv gennem kamrene for at gennemføre projekter, som er vigtige for Vestbalkans økonomiske velstand, i overensstemmelse med prioriteterne i Berlinprocessen.

⁽²⁾ CIF, der er en nonprofit organisation bestående af de nationale handels- og industrikamre i landene i Vestbalkan, Slovenien og Kroatien, blev oprettet i forbindelse med topmødet om Vestbalkan i Wien i august 2015.

2.8. EØSU er særdeles foruroliget over den betydelige tilbagegang, der er sket i flere lande, hvad angår foreningsfriheden, ytringsfriheden og pressefriheden ⁽³⁾ (Montenegro, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, især Tyrkiet, men også Serbien med hensyn til lovrammerne for forsamlingsfrihed). Disse er forudsætninger for at udvikle robuste demokratier og skabe grobund for et levende civilsamfund. I den sammenhæng støtter udvalget fuldt ud gennemførelsen af GD Udvidelses retningslinjer for henholdsvis civilsamfundsudvikling i udvidelseslandene 2014-2020 og EU-støtte til frihed og integritet i medierne i 2014-2020. En udestående udfordring består imidlertid i at sikre mediernes kontakt til den EU-baserede offentlighed, der også bør informeres på passende vis om meningen med udvidelsespolitikken og dynamikken i denne.

2.9. Civilsamfundsorganisationernes rolle i politikudformningen og -overvågningen og generelt i sikringen af et velfungerende demokrati har afgørende betydning. De angreb, der i 2015 blev rettet mod civilsamfundsorganisationernes (især overvågningsorganisationer og uafhængige journalistorganisationer, der nøje overvåger vigtige politiske processer og anmelder valgsvindel og politisk korrupsion) legitimitet og ansvar i nogle af udvidelseslandene, giver anledning til alvorlige bekymringer. EØSU erkender derfor, at der er behov for at styrke kommunikationen og dialogen i alle processer og navnlig for at nå ud til borgerne i både EU og i udvidelseslandene.

2.10. Hvad angår retsstatsprincippet og de grundlæggende rettigheder, er der behov for større fokus på problemet med sårbare og dårligt stillede grupper og minoriteter, især romaerne. Der skal forelægges tydelige resultater på dette område samt gøres yderligere fremskridt med hensyn til de interetniske relationer og beskyttelse af minoriteter og minoriteters rettigheder (når det gælder uddannelse, adgang til medier, anvendelse af minoritetssprog i den offentlige forvaltning osv.).

2.11. EØSU behandlede i sin udtalelse af 10. december 2015 ⁽⁴⁾ Kommissionens forslag til en liste over sikre oprindelseslande og holder fast i de principper, der kommer til udtryk deri. Optagelse på listen over sikre oprindelseslande skal ske på grundlag af en tilbundsgående undersøgelse. I lyset af mediernes aktuelle beretninger om tvivlsomme tilbagesendelser af flygtninge til kriseområder er en ansvarlig håndtering af disse flygtnings rettigheder ligeledes relevant i forbindelse med spørgsmålet om sikre tredjelande.

2.12. Udvidelsespolitikken skal på bedste vis reagere på udfordringen om at informere EU-borgerne om dens vitale betydning for hele Europas sikkerhed og velstand. Dette kunne bidrage til at dæmpe frykten for yderligere udvidelser, som måtte dukke op sammen med andre former for fremmedhad, specielt i økonomiske krisetider og den nuværende flygtningekrise.

2.13. EU-institutionerne har etableret en række kanaler til konsultation af civilsamfundet med det formål at indsamle oplysninger om forløbet af tiltrædelsesrelaterede reformer, herunder onlinekorrespondance, årlige civilsamfundskonsultationer i Bruxelles, møder i de enkelte lande, briefinger og offentlige arrangementer under EU-embedsmænds besøg. Kommissionen har også været åben over for uafhængige overvågningsrapporter udarbejdet af civilsamfundsorganisationerne. Kommissionen har ganske vist været mere proaktiv over for ngo'er end over for fagforeninger og erhvervsorganisationer. Derfor opfordrer EØSU Kommissionen til at forbedre sin tilgang og træffe yderligere foranstaltninger i overensstemmelse med anbefalingerne i EØSU's udtalelse »Styrkelse af gennemsigtigheden og medinddragelsen i EU-tiltrædelsesprocessen« (REX/401).

2.14. Civilsamfundsorganisationer kæmper fortsat for at sikre deres finansielle bæredygtighed på Vestbalkan. De afhænger stadig fortrinsvis af udenlandsk bistand og statsbudgetter, inklusive afkastet fra lotterier, mens der sjældent anvendes alternative finansieringskilder. Statsstøtte, både finansiell og ikkefinansiell, fordeles for ofte på en ikke-gennemsigtig måde og er fortsat utilstrækkelig. Derfor er der fortsat behov for, at civilsamfundsorganisationerne diversificerer deres finansieringskilder for at sikre finansiell uafhængighed og bæredygtighed. Hvis civilsamfundsorganisationerne er afhængige af en eller to finansieringskilder, bliver de for afhængige med hensyn til disses tilgængelighed, og de vil ikke have tilstrækkelig finansiell sikkerhed og autonomi.

⁽³⁾ Balkan Civil Society Development Network, »Enabling Environment for Civil Society Development & Progress Reports and Enlargement Strategy 2015 Background Analysis«, <http://www.balkan-csd.net/novo/wp-content/uploads/2015/11/202-1-BCSDN-2015-Enlargement-Package-Background-Analysis.pdf>, Human Rights Watch »A Dangerous Profession: Media Under Threat«, 15. juli 2015, <https://www.hrw.org/node/279063>, Reporters without Borders on Macedonia <http://en.rsf.org/macedonia.html>

⁽⁴⁾ Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa Parlamentets og Rådets forordning om etablering af en fælles EU-liste over sikre oprindelseslande med henblik på Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/32/EU om fælles procedurer for tildeling og fratagelse af international beskyttelse og om ændring af direktiv 2013/32/EU, COM(2015) 452 final (EUT C 71 af 24.2.2016, s. 82).

2.15. Anerkendelsen af civilsamfundsorganisationernes økonomiske værdi i udvidelseslandene forudsætter indhentning af relevante data og endnu vigtigere af, at der tages initiativ til at fremme og øge opmærksomheden omkring deres roller. Officielle data og statistikker om personer, der er ansat eller arbejder frivilligt i civilsamfundsorganisationer i landene på Vestbalkan, er forsat begrænsede. Inden for arbejdsretten behandles civilsamfundsorganisationer fortsat på lige vilkår med andre arbejdsgivere. De indgår dog ikke tilstrækkeligt i de nationale beskæftigelsespolitikker, der skaber incitament for potentielle arbejdsgivere. Denne diskriminerende behandling af civilsamfundsorganisationer skyldes stater manglende anerkendelse af civilsamfundet som en af de sektorer, der skaber beskæftigelse. Civilsamfundsorganisationernes seneste bestræbelser for at indhente data og vurdere specifikke barrierer i hvert land ⁽⁵⁾ bør overvejes nøje af både de nationale myndigheder og Kommissionen, når der fastsættes prioriteter på statistikområdet.

Bruxelles, den 18. februar 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁵⁾ Undersøgelsen *Economic Value of the Non-Profit Sector in the Countries of the Western Balkans & Turkey*, udarbejdet af Dubravka Velat og offentliggjort i december 2015 af Balkan Civil Society Development Network (BCSDN), kan findes på: http://www.balkancsd.net/economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-western-balkans-and-turkey/63-12-report-on-the-economic-value-of-the-non-profit-sector-in-the-wbt_final/

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om årlig vækstundersøgelse 2016

[COM(2015) 690 final]

og Udkast til fælles rapport om beskæftigelsen — Ledsagedokument til meddelelse fra Kommissionen om den årlige vækstundersøgelse 2016

[COM(2015) 700 final]

(2016/C 133/08)

Ordfører: Juan MENDOZA CASTRO

Kommissionen besluttede den 22. december 2015 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Årlig vækstundersøgelse 2016 og udkast til fælles rapport om beskæftigelsen — ledsagedokument til meddelelse fra Kommissionen om den årlige vækstundersøgelse 2016«

[COM(2015) 690 final, COM(2015) 700 final].

Det forberedende arbejde henvistes til underudvalget »Årlig vækstundersøgelse 2016«, der blev nedsat i henhold til forretningsordenens artikel 19, og som vedtog sin udtalelse den 12. januar 2016.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 514. plenarforsamling den 17.—18. februar 2016, mødet den 17. februar 2016, følgende udtalelse med 139 stemmer for, 8 imod og 11 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. **Fortsat høj ledighed.** Syv år efter krisens begyndelse udtrykker udvalget sin bekymring over den høje ledighed, især i visse medlemsstater. Desuden er antallet af unge ledige, højt, dvs. unge, der hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse, ligesom der er mange langtidsledige.

1.2. **Den årlige vækstundersøgelse for 2016** har medtaget et større antal analyser og mål af social karakter. Men for at være effektiv skal dette nye fokus ikke være baseret på en gentagelse af tidligere års politiske anbefalinger. Ud over den stimulering af privat investering, som Kommissionen henviser til, skaber den økonomiske og beskæftigelsesmæssige stagnation behov for at øge den indenlandske efterspørgsel og for omfattende offentlige investeringer.

1.3. **Det europæiske semester.** EØSU bifalder beslutningen om at styrke opfølgningen på Europa 2020-målene og opdelingen i en europæisk og en national fase, eftersom dette muliggør en bedre afgrænsning af ansvaret for gennemførelsen af de opstillede målsætninger. Dette kræver tillige en større sammenhæng mellem politikkerne for europæisk styring og Europa 2020-strategiens mål.

1.4. Det europæiske semester bør tage højde for opfyldelsen af de 17 mål for bæredygtig udvikling, der er afledt af FN's 2030-strategi for bæredygtig udvikling.

1.5. **Økonomien.** Den Europæiske Union oplever en moderat genopretning, som kan henføres til midlertidige positive faktorer. Euroområdet rekordstore eksportoverskud er bl.a. en følge af, at euroen er faldet i værdi. Samtidig viser den for store nationale opsparing i forhold til investeringerne, at der stadig er usikkerhed forbundet med den økonomiske genopretning og væksten.

1.6. Over for **faldet i investeringer** har ECOFIN peget på den bydende nødvendighed af at forbedre investeringsbetingelserne for at støtte den økonomiske genopretning og øge produktiviteten og vækstpotentialet. Efter EØSU's opfattelse er det nødvendigt med en omlægning af sparepolitikken i retning af en større satsning på vækstpolitikkerne ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ECOFIN, 15.1.2016.

1.7. Det store antal **personer i risiko for fattigdom eller udstødelse** stiller spørgsmålstegn ved opnåelsen af et af de store mål i Europa 2020-strategien.

1.8. I betragtning af den store tilstrømning af flygtninge og asylansøgere foreslår EØSU foranstaltninger, som baseres på fælles handling og solidaritet, respekt for internationale værdier og lovgivning, ligebehandling og et princip om, at liv går forud for alle andre hensyn, der først fremmest udspringer af »sikkerhedspolitikker«. Det slår endvidere fast, at Schengenaftalen er en grundpille i EU's struktur.

2. EØSU's anbefalinger

2.1. Den årlige vækstundersøgelse for 2016 fremhæver vigtigheden af **beskæftigelses- og socialpolitiske investeringer** i tråd med det, EØSU havde foreslået, hvilket forudsætter, at Kommissionen anlægger en ambitiøs tilgang.

2.2. I den årlige vækstundersøgelse for 2016 bør der lægges vægt på **stærkelse af styringen** med henblik på effektiv gennemførelse af de store europæiske tiltag i forhold til markedsintegration og modernisering af økonomien, idet pakken om EU's økonomiske styring fremhæves i denne forbindelse. Et effektivt regelsæt for national styring bør øge tilliden, genoprette de nødvendige »skattepolitiske stødpuder« (*fiscal buffers*) og undgå procyklisk finanspolitik.

2.3. Det er af afgørende betydning, at **synergierne** mellem investerings- og udviklingsstrategier i de nationale økonomier og EU's økonomi forbedres.

2.4. EØSU foreslår, at indsatsen inden for rammerne af de politiske prioriteter særligt koncentrerer om to områder: **investeringer og beskæftigelse**.

2.5. De instrumenter, der er til rådighed i **den flerårige finansielle ramme** og i **Connecting Europe-faciliteten**, er afgørende for at imødegå krisen og vende tilbage til vækstsporet. EØSU glæder sig over den gode start, som **investeringsplanen for Europa** har fået, og har i den forbindelse foreslået, at der tiltrækkes flere institutionelle investorer, og at finansieringsmulighederne formidles bedre.

2.6. Der er brug for en øjeblikkelig indsats i forhold til **langtidsledigheden** (som udgør 50 % af det samlede tal) og ungdomsarbejdsløsheden. Desuden bør Kommissionen fremlægge en strategi om **ligestilling mellem mænd og kvinder** på arbejdsmarkedet.

2.7. Investeringer i realisering af energiomstillingen (**Parisaftalen**) bør udgøre en mulighed for jobskabelse og økonomisk udvikling.

2.8. EØSU efterlyser en større koordineret indsats for at bekæmpe **aggressiv skatteplanlægning, skattesvig og skatteunddragelse**.

2.9. EØSU finder det nødvendigt, at **arbejdsmarkedets parter og andre repræsentanter for civilsamfundet deltager fuldt ud** i social- og arbejdsmarkedspolitikken og i de nationale reformprogrammer, f.eks. gennem de nationale økonomiske og sociale råd og lignende instanser. For så vidt angår Kommissionens forslag om at oprette nationale konkurrenceevneråd i euroområdet, vil EØSU vedtage en særskilt udtalelse herom i marts 2016. Disse råd skal under alle omstændigheder være fuldt forenelige med de frie overenskomstforhandlinger og de mekanismer, som findes i de enkelte medlemsstater for arbejdsmarkedsparternes deltagelse og dialog.

2.10. **Demokratisk legitimitet.** I forhold til det demografiske underskud er det nødvendigt at fastholde de principper om social retfærdighed, som er del af Den Europæiske Unions fundament, og styrke et socialt Europa, som er fast besluttet på at bekæmpe social udstødelse og opretholde solidariteten.

3. Indledning

3.1. Ifølge den årlige vækstundersøgelse fra 2016:

— oplever Den Europæiske Unions økonomi for tiden en beskedent genopretning, som kan henføres til midlertidige positive faktorer, deriblandt lave oliepriser, en relativt svag euro og lempelige pengepolitikker

- bør de politiske tiltag derfor udformes således, at de konsoliderer genopretningen og fremmer konvergens i retning af de medlemsstater, der opnår de bedste resultater;
- ventes aktiviteten gradvis at få mere fart
- er der stadig store forskelle på de økonomiske resultater, de sociale forhold og gennemførelsen af reformer inden for EU.

3.2. Der holdes fast i de politiske prioriteringer fra tidligere år om at skabe rammer for en balance mellem strukturelle forandringer, solide offentlige budgetter og investeringer. Den årlige vækstundersøgelse for 2016 indeholder mere specifikke overvejelser om arbejdsmarkedet, sort arbejde, beskæftigelsesmæssig integration, kønskløften og ungdomsbeskæftigelse, mv.

3.3. Der efterlyses en moderne og effektiv offentlig forvaltning, hvilket er nødvendigt for at sikre virksomheder og borgere hurtige tjenesteydelser af høj kvalitet.

3.4. Desuden rettes fokus mod forbedring af kvaliteten, uafhængigheden og effektiviteten af medlemsstaternes retssystem, hvilket er en forudsætning for at skabe gunstige betingelser for investering og økonomisk aktivitet.

3.5. Som de vigtigste konklusioner i **udkastet til fælles rapport om beskæftigelsen** kan man fremhæve den store forskel mellem medlemsstaterne og efterslæbet i forhold til forbedringer af den sociale og beskæftigelsesmæssige situation. Øvrige konklusioner omfatter:

- fortsættelse af arbejdsmarkedsreformerne
- skattesystemer, der i højere grad fremmer jobskabelse
- investering i menneskelig kapital i form af uddannelse og kompetenceudvikling, som først og fremmest har fokus på de unge
- fortsættelse af den moderate lønudvikling
- tiltag til fordel for ungdomsbeskæftigelsen og det høje antal personer, som hverken er i uddannelse, arbejde eller efteruddannelse.

4. Fortsat høj ledighed

4.1. Syv år efter krisens begyndelse gentager EØSU sin bekymring over den ledighed, som især rammer bestemte medlemsstater i eurozonen. Der er 22,5 mio. ledige i EU (17,2 mio. i eurozonen), og der er ikke udsigt til en mærkbar forbedring på dette område i de kommende to år. Ud over de sociale og økonomiske konsekvenser kommer dette oven i andre faktorer, som skaber skepsis blandt borgerne i forhold til det europæiske integrationsprojekt.

4.2. Den årlige vækstundersøgelse for 2016 inddrager et større antal analyser og mål af social karakter. For at dette fokus kan blive effektivt og ikke reduceres til ren retorik, bør det ikke basere sig på en gentagelse af tidligere års politiske anbefalinger — navnlig strukturelle arbejdsmarkedsreformer — men bør derimod bibringe en ægte og koordineret dynamik for vækst og beskæftigelse.

4.3. Den årlige vækstundersøgelse for 2016 fremhæver vigtigheden af **beskæftigelses- og socialpolitiske investeringer** i tråd med det, EØSU havde foreslået, hvilket forudsætter, at Kommissionen anlægger en ambitiøs tilgang.

4.4. Ud over den stimulering af privat investering, som udgør grundlaget for Kommissionens forslag, fordrer den økonomiske og beskæftigelsesmæssige stagnation et skub i form af omfattende offentlige investeringer.

5. Det europæiske semester: styrkelse af styringen

5.1. Den årlige vækstundersøgelse for 2016 bør lægge vægt på styrkelse af styringen med henblik på effektiv gennemførelse af de store europæiske tiltag i forhold til markedsintegration og modernisering af økonomien.

5.2. Det europæiske semester bør samtidig gå videre med udviklingen af den økonomiske styringspakke, som blev revideret i oktober 2015. Et effektivt regelsæt for national styring bør øge tilliden, genoprette de nødvendige »skattepolitiske stødpuder« (*fiscal buffers*) og undgå procyklisk finanspolitik ⁽²⁾. EU's finansieringsinstrumenter og de nationale budgetter bør bidrage til disse målsætninger.

5.3. EØSU bifalder beslutningen om at styrke opfølgningen på Europa 2020-målene inden for rammerne af det europæiske semester, i overensstemmelse med hvad de fem formænd havde foreslået ⁽³⁾. Ud over en bedre anvendelse og overvågning af den nuværende strategi lægges der op til udvikling af en langsigtet vision for perioden efter 2020, ikke mindst i lyset af FN's nye 2030-målsætninger for bæredygtig udvikling. EØSU bifalder planerne om dette initiativ, da de bekræfter udvalgets synspunkt om, at EU som et minimum bliver nødt til at udvide sin planlægningshorisont til 2030 med henblik på at gennemføre målene for bæredygtig udvikling gennem iværksættelse af en integreret strategi for et bæredygtigt Europa i en globaliseret verden.

5.4. Opdelingen af det europæiske semester i to faser: den europæiske (fra november til februar) og den nationale (fra februar til juni) afgrænser bedre ansvarsområderne og gør det muligt at høre arbejdsmarkedets parter grundigt vedrørende de europæiske reformprocesser.

6. Økonomiens udvikling

6.1. EU registrerede en BNP-vækst på 1,9 % i 2015 og forventer 2,0 % i 2016 og 2,1 % i 2017 ⁽⁴⁾, men der er betydelige forskelle medlemsstaterne imellem.

6.2. EØSU henleder opmærksomheden på, at eksporten har været drivkraften bag den økonomiske genopretning — med et rekordoverskud på 3,5 % af BNP i euroområdet (tallet for EU-28 er 1,9 % af BNP). Samlet set er euroområdets overskud på betalingsbalancens løbende poster blandt de største i verden, og det ventes atter at stige i 2015. Mens de lavere råvarepriser og deprecieringen af euroens vekselkurs har stimuleret handelsbalancen, afspejler overskuddet i vid udstrækning for store nationale opsparinger i forhold til investeringerne i euroområdet ⁽⁵⁾. Dette afspejler tillige den usikkerhed, der stadig knytter sig til den økonomiske genopretning og væksten.

6.3. Den moderate lønudvikling, de faldende oliepriser, den lave rente samt udviklingen i vekselkurserne har begunstiget den europæiske økonomis konkurrenceevne. Den økonomiske genopretning afhænger stadig mere af den interne efterspørgsel, men denne er påvirket af budgetmæssige begrænsninger, den høje andel af tidsbegrænsede ansættelser, løntilbageholdenhed og utilstrækkelig låneadgang for husholdninger og virksomheder, især de små og mellemstore virksomheder.

7. Bemærkninger til udkastet til fælles rapport om beskæftigelsen

7.1. Ifølge rapportudkastet har en række reformer styrket lønfastsættelsesmekanismer, der fremmer, at **lønudviklingen** afstemmes med produktivitetsudviklingen, og styrker husstandenes disponible indkomst. Der har været særligt fokus på **mindstelønninger**. Ikke desto mindre henleder EØSU opmærksomheden på, at lønstigningen har været mindre end produktivitetsstigningen i mindst 18 medlemsstater i perioden 2008-2015 ⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Se fodnote 1.

⁽³⁾ Gennemførelse af EU's Økonomiske og Monetære Union, 22. juni 2015. Se også »Skridt hen imod en fuldkommen Økonomisk og Monetær Union«, COM(2015) 600 final.

⁽⁴⁾ Prognose fra efteråret 2015.

⁽⁵⁾ Rapport om varslingsmekanismen 2016, COM(2015) 691 final.

⁽⁶⁾ Se: https://www.etuc.org/sites/www.etuc.org/files/document/files/08-en_ags2015_annex_3_-_wages_as_an_engine_of_growth.pdf

7.2. I 2014 kunne man konstatere en nedgang i **lønomkostningerne pr. enhed** i en række eurolande, der var særligt ramt af den økonomiske krise. Desuden gælder det, at i de lande, hvor arbejdsmarkedet er i fremgang, er antallet af arbejdstimer begyndt at bidrage positivt til udviklingen i lønomkostninger pr. enhed ⁽⁷⁾.

7.3. EØSU er enig i, at det er afgørende med modernisering, bedre afstemning af færdigheder med arbejdsmarkedets behov, fortsat investering i **uddannelse og kompetenceudvikling**, herunder digitale færdigheder, hvis der skal sikres beskæftigelse, økonomisk vækst og konkurrencedygtighed i EU i fremtiden.

7.4. **Langtidsledigheden** udgør i øjeblikket 50 % af den samlede ledighed. Det er nødvendigt med »omgående handling« over for dette problem, som skal have højeste prioritet i beskæftigelsespolitikken. Det er desuden nødvendigt med særlig prioritet til den øgede **ungdomsledighed** og de **unge, som hverken er under uddannelse eller i arbejde**.

7.5. Det er sigende, at nylige analyser af **utilstrækkelige færdigheder** viser, at mindre end halvdelen af vanskelighederne med at besætte stillinger skyldes en egentlig mangel på færdigheder, mens næsten en tredjedel kan henføres til en ikkeattraktiv løn.

7.6. Det store antal personer i **risiko for fattigdom eller udstødelse**, som var registreret i 2014 (24,4 %, svarende til 122 mio. personer i EU-28), og de seneste års tendens stiller store spørgsmålstejn ved gennemførelsen af et af de store mål i Europa 2020-strategien.

7.7. **Kvinder** er fortsat underrepræsenteret på arbejdsmarkedet, til trods for at deres kvalifikationer er blevet bedre og tilmed har oversteget mændenes, når det gælder formel uddannelse. Forskellen på 40 % i pensionerne er resultatet af kortere arbejdsliv og lavere lønninger. Udvalget kan med beklagelse konstatere, at den årlige vækstundersøgelse for 2016 ikke indeholder forslag om dette spørgsmål. Samtidig understreger udvalget, at Kommissionen endnu ikke har fremlagt en overordnet strategi for **ligestilling mellem kønnene** indeholdende specifikke tiltag, som tager hensyn til de indgåede politiske forpligtelser og kravene fra det organiserede civilsamfund ⁽⁸⁾.

8. Politiske prioriteringer for 2016

8.1. Forventningerne om en afslutning på krisen er endnu ikke indfriet.

8.2. De store sociale, arbejdsmarkedsmæssige og økonomiske forskelle, der eksisterer i EU, gør det nødvendigt at styrke konvergens mellem medlemsstaterne vedrørende opfyldelse af målsætningerne på dette område. Det er af afgørende betydning, at synergierne mellem investerings- og udviklingsstrategier i de nationale økonomier og EU's økonomi forbedres.

8.3. Blandt de politiske prioriteter for 2016 foreslår EØSU navnlig to: investeringer og beskæftigelse.

8.4. Relancering af investeringerne: et presserende behov

8.4.1. Over for faldet i investeringer er det presserende nødvendigt at forbedre investeringsbetingelserne for at støtte den økonomiske genopretning og øge produktiviteten og vækstpotentialet ⁽⁹⁾. EØSU anser det for nødvendigt med en omlægning af sparepolitikken i retning af en større satsning på vækstpolitikkerne.

8.4.2. Instrumenterne i **den flerårige finansielle ramme** (bl.a. struktur- og investeringsfondene) er afgørende for at imødegå krisen og vende tilbage til et varigt vækstspor, og især **Connecting Europe-mekanismen** til styrkelse af de transeuropæiske infrastrukturnet inden for transport, telekommunikation og energiforsyning.

⁽⁷⁾ Se fodnote 5.

⁽⁸⁾ Se Monserrat Mir, *Why is the Commission ignoring women?* <http://www.euractiv.com/sections/social-europe-jobs/why-commission-annoying-half-population-320379>

⁽⁹⁾ Se fodnote 1.

8.4.3. **Den europæiske investeringsplan** — et skridt i den rigtige retning, som skal suppleres af andre tiltag — har fået en god start, idet det samlede tal for investeringer i 2015 ifølge EIB vil ligge på 50 000 mio. euro, ligesom 71 000 små og mellemstore virksomheder samt virksomheder med middelstor kapital kan blive begunstiget af investeringsprojekter i EFSI-regi. For at nå målet om 315 000 mio. euro investeret frem mod 2017 kræves,

- at der tiltrækkes et højere antal institutionelle investorer (fra EU og uden for EU). Indtil nu har kun ni medlemsstater givet løfte om bidrag, og det er ikke de medlemsstater, der har mest behov for at modernisere deres økonomiske struktur;
- at budskabet om mulighederne for finansiering via EFSI formidles bedre, eftersom der i visse tilfælde stadig ikke er nok kendskab til disse muligheder blandt offentlige myndigheder og private investorer.

8.4.4. Over halvdelen af projekterne under EFSI omhandler energieffektivitet, vedvarende energi og innovation. Gennemførelsen af **Parisaftalen** vedrørende overgangen fra fossile ressourcer og energiintensive økonomier til lavemissionsstrukturer med et beskedent kulstofaftryk udgør en enorm udfordring for EU, som står over for at skulle nedbringe sine udledninger kraftigt. Investeringer i realisering af energiomstillingen udgør en mulighed for jobskabelse og økonomisk udvikling. Desuden er disse investeringer en vigtig drivkraft for nedbringelse af energipriserne med positive sociale og økonomiske følger.

8.4.5. EØSU er enig i, at **finansieringen af realøkonomien** er blevet betydeligt bedre, selv om der stadig er forskel mellem medlemsstaterne imellem. Dette problem påvirker imidlertid først og fremmest de små og mellemstore virksomheder, som er stærkt afhængige af banklån. Kapitalmarkedsunionen, som er et af EU's store initiativer, bør have som vigtigste målsætning at lette adgangen til finansiering for de små og mellemstore virksomheder ⁽¹⁰⁾.

8.4.6. **Investeringer i menneskelig kapital.** EØSU beklager faldet i offentlige bevillinger til uddannelse ⁽¹¹⁾, fordi Europa har brug for en veluddannet og kompetent arbejdsstyrke for at udnytte sit økonomiske potentiale. Reformtiltagene bør prioritere på den ene side hævnning af niveauet for viden, færdigheder og kompetencer og på den anden side formindske kløften mellem ufaglærte og højtuddannede borgere.

8.5. Fremme af beskæftigelse, en inkluderende social- og arbejdsmarkedspolitik og bæredygtig økonomisk vækst

8.5.1. De **innovative sektorer** har et stort potentiale for jobskabelse. De europæiske tiltag i forhold til markedsintegration og modernisering af økonomien (den digitale dagsorden, det indre energimarked, rammer for den audiovisuelle sektor, markedet for telekommunikation) er rettet mod disse sektorer.

8.5.2. **Stabil beskæftigelse** er afgørende for den økonomiske genopretning, men der kan konstateres en betragtelig segmentering af arbejdsmarkedet ⁽¹²⁾. På et arbejdsmarked, der ændrer sig radikalt, er det nødvendigt at forene behovet for tilpasning med behovet for jobsikkerhed, medarbejdernes identificering med arbejdspladsen og udviklingen af disses kompetencer.

8.5.3. EØSU har tidligere understreget, at begrebet **»flexicurity«** — som Kommissionen bringer i spil igen i den årlige vækstundersøgelse for 2016 — ikke indebærer en ensidig og illegitim begrænsning af arbejdstagers rettigheder, men derimod en indretning af arbejdsmarkedslovgivningen, sikkerhedsnettet og — i overensstemmelse med arbejdsmarkedets parter — de kollektive overenskomster på en måde, som sikrer optimal balance mellem fleksibilitet og tryghed på alle områder af arbejdsmarkedet og giver passende tryghed for arbejdstagere uanset ansættelsesforhold med henblik på at bekæmpe segmenteringen af arbejdsmarkedene ⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Se: <http://www.savings-banks.com/press/positions/Pages/Common-position-on-Capital-Markets-Union-.aspx>

⁽¹¹⁾ COM(2015) 700 final.

⁽¹²⁾ Se fodnote 11.

⁽¹³⁾ EUT C 211 af 19.8.2008, s. 48.

8.5.4. EØSU bifalder:

- Eurogruppens beslutning om at evaluere **beskatningen af arbejde** med henblik på at mindske forhindringerne for investering og jobskabelse ⁽¹⁴⁾, og understreger, at et grønnere skattesystem, der navnlig sikrer, at lavemissionsaktiviteter med et lavt kulstofaftryk belønnes set i forhold til ressource- og energieffektive aktiviteter, har afgørende betydning, hvis den europæiske økonomi skal blive mere bæredygtig
- forslagene rettet mod **forbedring af markedet for produkter og tjenesteydelser samt erhvervslivets betingelser** og især forslagene vedrørende detailhandlen
- forslagene vedrørende **offentlige indkøb**, som udgør 19 % af EU's BNP, om at øge gennemsigtigheden, effektivisere forvaltningen, gøre mere brug af elektroniske offentlige udbud og bekæmpe korruptionen.

8.5.5. Udvalget har støttet overgangen til en grøn økonomi ⁽¹⁵⁾. Det bifalder princippet om cirkulær økonomi og er i færd med at vurdere fordele og ulemper ved pakken, som Kommissionen præsenterede i december 2015.

8.5.6. EØSU understreger den vigtige rolle, som det europæiske semester og den årlige vækstundersøgelse bør spille for at sikre, at politikkerne for bæredygtig vækst følges. I de seneste år var Kommissionen begyndt også at medtage miljøspørgsmål i den årlige vækstundersøgelse og de landespecifikke henstillinger. Udvalget beklager, at Kommissionen tilsyneladende har opgivet denne tilgang (»et mere miljøvenligt europæisk semester«) i den aktuelle årlige vækstundersøgelse, og opfordrer Kommissionen til under det europæiske semester igen at tage hensyn til overgangen til en kulstoffattig og cirkulær økonomi som en afgørende faktor for langsigtet økonomisk velstand, konkurrenceevne og modstanddygtighed.

9. Andre foranstaltninger

9.1. Ansvarlig finanspolitik

9.1.1. I de senere år har EU og medlemsstaterne vedtaget en lang række tiltag (bankunionen, strukturelle reformer, mv.) inden for rammerne af **vækst- og stabilitetspagten**. Det har givet fremskridt i forhold til udjævning af de makroøkonomiske ubalancer. Med en meget lav inflation (0 % i 2015 og estimeret 1,7 % i 2017) er der sket en anselig nedbringelse af det offentlige underskud (aktuelt 2,5 % af BNP, estimeret til 1,6 % af BNP i 2017 ⁽¹⁶⁾). Tiltag til nedbringelse af den store akkumulerede offentlige gæld (86,8 % af BNP) og af den private gæld (57,9 % for husholdninger og 79,5 % for ikkefinansielle selskaber) lægger bånd på investering og forbrug.

9.1.2. **Mere effektive og fair skattesystemer.** EØSU støtter afskaffelse af den uretfærdige **skævvridning i beskatningen i retning af gældsætning (debt bias)**, som det også er anbefalet i IMF's rapporter. Det vil muliggøre brugen af andre finansieringskilder end banklån, især kapitalmarkedet.

9.1.3. EØSU bifalder Kommissionens initiativer om lokalisering af den økonomiske aktivitet og lovpakken om gennemsigtighed i beskatningen. De europæiske myndigheder bør gøre en bredere koordineret indsats for at komme skattelyene til livs og bekæmpe **aggressiv skatteplanlægning, skattesvig og skatteunddragelse**, som man regner med koster EU en mia. euro ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁴⁾ Erklæring fra Eurogruppen om programmet om strukturel reform — drøftelser om vækst og beskæftigelse: sammenlignende evaluering af beskatningen af arbejde, 638/15, 12.9.2015.

⁽¹⁵⁾ EUT C 230 af 14.7.2015, s. 99.

⁽¹⁶⁾ Se fodnote 4.

⁽¹⁷⁾ http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/tax_fraud_evasion/missing-part_da.htm

9.2. Den demografiske udvikling og konsekvenserne for pensions- og sundhedssystemerne

9.2.1. EU's medlemsstater har vedtaget foranstaltninger om **offentlige pensionssystemer**, som på den ene side er rettet mod at begrænse de sociale konsekvenser af krisen og på den anden side skal gøre systemerne bæredygtige på længere sigt. De omfatter bl.a. spareforanstaltninger som eksempelvis forhøjelse af pensionsalderen og tydelig forbindelse mellem bidrag og ydelser. De private pensioner spiller en vigtig rolle for samfundet, hvilket EØSU også har givet udtryk for ⁽¹⁸⁾, men de bør ikke betragtes som rene finansieringsværktøjer.

9.2.2. EØSU er enig i, at der skal etableres en stabil finansiering af **sundhedssystemerne**. Med henblik på at sikre EU-borgernes sundhed bør disse systemer være baseret på principper og værdier fra EU's sociale dimension, såsom universalitet, tilgængelighed, lighed og solidaritet ⁽¹⁹⁾.

9.3. Flygtninge og asylansøgere

9.3.1. For at skabe den nødvendige sociale konsensus i hele Europa er det vigtigt fuldt ud at respektere ligebehandling og sociale rettigheder for såvel EU-borgere som flygtninge i Europa, med særlig opmærksomhed mod de mest sårbare blandt disse. Et tidligt engagement i at integrere flygtninge i samfundet og på arbejdsmarkedet spiller en vigtig rolle i at hjælpe flygtninge med at genopbygge deres liv og samtidig minimere potentielle konflikter med den lokale befolkning og undgå endnu større udgifter på et senere tidspunkt.

9.3.2. EØSU håber, at omfordelingsmekanismen i krisesituationer vil gøre det muligt for EU ved konsensus at bevæge sig mod et system, der er tilstrækkeligt robust og fleksibelt til at kunne løfte udfordringerne forbundet med de forskellige former for migration.

9.3.3. Kommissionen og de øvrige EU-institutioner er nødt til aktivt at bistå medlemsstaternes regeringer, så der skabes de rette betingelser og fremtidsudsigter for integration af de omfordelte asylansøgere. Det er bl.a. vigtigt at slå fast, at medlemsstaternes omkostninger i forbindelse med modtagelse og integration af asylansøgere og flygtninge ikke er nogen varig eller strukturel udgift og derfor heller ikke bør indregnes i det strukturelle budgetunderskud.

9.3.4. EØSU slår fast, at Schengenaf-talen er en grundpille i EU's struktur ⁽²⁰⁾.

9.4. Inddragelse af civilsamfundet

9.4.1. EØSU finder det nødvendigt, at **civilsamfundet deltager** i social- og arbejdsmarkedspolitikken og den økonomiske politik, for at disse kan blive mere effektive.

9.4.2. Der skal være rum for debat om de **nationale reformprogrammer**, navnlig i de nationale økonomiske og sociale råd. Dette er ikke tilfældet i visse medlemsstater.

9.4.3. Hvis der som anbefalet af Kommissionen oprettes nationale konkurrenceevneråd, skal de være fuldt forenelige med de frie overenskomstforhandlinger og de mekanismer, som findes i de enkelte medlemsstater for arbejdsmarkedsparternes deltagelse og dialog. Der vil blive vedtaget en udtalelse fra EØSU herom i marts 2016.

9.5. Demokratisk legitimitet

9.5.1. Det demokratiske underskud har undergravet tilliden til det europæiske ideal. Udvalget fremhæver nødvendigheden af at genskabe borgernes tillid og genoprette forestillingen om et socialt bevidst Europa, hvilket vil styrke og understøtte det europæiske integrationsprojekts samfundsmæssige legitimitet.

9.5.2. Såvel i teorien som i praksis mangler Den Europæiske Union tilstrækkelig samfundsmæssig legitimitet. Diskussionen om Unionens »demokratiske underskud« er stadig aktuel, samtidig med at der er sket en semantisk forskydning af »demokratiske underskud« til »retligt underskud« og »legitimitetsunderskud« i bred forstand. Det er nødvendigt at konsolidere de principper om social retfærdighed, som er del af Den Europæiske Unions fundament, og styrke et socialt Europa, som er fast besluttet på at bekæmpe social udstødelse og opretholde solidariteten.

Bruxelles, den 17. februar 2016.

Georges DASSIS
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁸⁾ EUT C 451 af 16.12.2014, s. 106.

⁽¹⁹⁾ EUT C 242 af 23.7.2015, s. 48.

⁽²⁰⁾ EØSU: Frontex (EUT C 44 af 11.2.2011, s. 162); migration (EUT C 248 af 25.8.2011, s. 135); et åbent og sikkert Europa (EUT C 451 af 16.12.2014, s. 96); resolution 10.12.2015 (EUT C 71 af 24.2.2016, s. 1).

BILAG

Følgende punkt i underudvalgets udtalelse, som blev erstattet med en ændring vedtaget af forsamlingen, fik mindst en fjerdedel af stemmerne (forretningsordenens artikel 54, stk. 4):

Punkt 9.4.3

Hvis der som anbefalet af Kommissionen skal oprettes nationale konkurrenceevneråd, skal de være fuldt forenelige med de frie overenskomstforhandlinger og de mekanismer, som findes i de enkelte medlemsstater for arbejdsmarkedsparternes deltagelse og dialog. Der vil blive vedtaget en udtalelse fra EØSU herom i marts 2016.

Afstemmingsresultat

For: 103

Imod: 54

Hverken for eller imod: 10

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA